

Euroopa Komisjon

Leader+ *Magazine*

**Eriline tähelepanu
maapiirkondade
elukvaliteedi parandamisele**

1 • 2005

Leader+ Magazine

Sissejuhatuseks

4 Leader+ meetme rakendamine

6 Leader+ vaatluskeskuse loomine

7 Eriline tähelepanu maapiirkondade elukvaliteedi parandamisel

- Saksamaa: „Avatud kanal” võrgustik: meediaalane tegevus külas.
- Hispaania: Eritöö puuetega inimestele.
- Iirimaa: Kiltimagh: allakäiguteel olnud kogukond naaseb positiivsele arengusuunale.
- Portugal: Gandra vabaajakeskus.

18 Kohalike toodete väärtustamine

- Rootsi: Uus arusaam kohalikust toidust.
- Prantsusmaa: Chambarani kastanipuude potentsiaali ärakasutamine.

23 Oskusteabe ja uute tehnoloogiate kasutamine

- Madalmaad: Geograafilise informatsiooni süsteemi rakendamine põllumajandusmaastike hooldamiseks.
- Soome: liri sitka kuuse puidu termotöötlemine.
- Austria: Steiermarki vulkaanima piirkondlik teabehaldussüsteem.

29 Loodus- ja kultuurivarade tõhusaim kasutamine

- Prantsusmaa: Diderot' keskus.
- Kreeka: Muistsete Nemea mängude taaselustamine.
- Kreeka: Piirkonna veinikultuuri tunnustamine.

36 Koostöö maaelu arendamiseks

- Taani-Rootsi: Lehtpuidu kasutusvõimalused.

42 Uued liikmesriigid

44 Leader+ Euroopa seminar

- „Maapiirkondade elukvaliteet: kogemused ja koostöö”

„Käesolev Euroopa Komisjoni väljaanne võimaldab avalikkusele ligipääsu ühenduse algatust Leader+ käsitlevale teabele. Meie eesmärk on edastada täpset ja kaasajastatud teavet. Kui meile teatatakse vigadest, püüame need parandada. Siiski ei vastuta komisjon käesolevas väljaandes sisalduva teabe eest kirjeldatud projektide finantsandmete osas ning eriti kulutuste abikõlblikkuse osas. Lugejad kasutavad kõnealust teavet omal vastutusel ja peavad rakendama vajalikke ettevaatusabinõusid.”

Sissejuhatuseks...

Hr José Manuel Silva Rodriguez,
põllumajanduse ja maaelu arengu
peadirektor

Teie käes on eduka väljaande Leader II järelkäija, ajakirja Leader+ esimene number. Nagu eelkäijagi, annab käesolev ajakiri ülevaate Leader+ algatusest, näidates Leader+ projektide mõju maapiirkondade inimeste igapäevasele elule. Käesolevas numbris on rohkesti teavet selle kohta, mis on toimunud Euroopas Leader+ erinevate strateegiliste teemade lõikes algatuse loomise järel. Lisaks heidame pilgu Leader+ tähtsusele uutes liikmesriikides ning edastame uudised hiljuti avatud Leader+ vaatluskeskuse Contact Point kohta.

Ehk võiks nüüd üht-teist meelde tuletada Leader+ programmi ning selle eelkäijate Leader I ja Leader II kohta.

Leaderi algatus loodi esimese struktuurifondide reformi raames (1989–1993). Komisjon nägi ühenduse algatuses vahendit ühendusele erilist huvi pakkuvate meetmete (näiteks riikidevaheline koostöö) edendamiseks ning uute meetodite ja käsituste kasutuselevõtmiseks ja katsetamiseks, eesmärgiga liita need tulevikus põhiprogrammidega.

Ühenduse üks algatus oli Leader I (maapiirkondade majanduse arendusmeetmete ühendamise). See algatus käivitus 1991. aastal, eesmärgiga tõsta maapiirkondade arengupotentsiaali kohaliku algatuse kaudu, edendada kohaliku arenguga seonduva oskusteabe omandamist ning levitada seda oskusteavet ka teistes maapiirkondades.

Tuleks samuti meeles pidada, et paljud selleaegsed riiklikud maaelu arenguprogrammid ei suutnud arvestada maapiirkondade huve laiemalt, vaid lähtusid peamiselt traditsioonilistest majandussektoritest, ning rakendamisel kasutati peamiselt ülalt-alla lähenemist.

Seega oli Leaderi algatus esialgu eksperimentaalne, ühendas erinevaid kohaliku tasandi küsimusi, osalejaid ja ressursse (tuntud kui integreeritud areng). Arenguks vajalik kohalik väljund saavutati kohalike tegevusrühmade (LAGd) kaudu, mis moodustati avaliku, era- ja vabatahtliku sektori liikmetest juhendamaks kohaliku Leaderi programmi rakendamist.

1991. aasta oli Leaderi programmi „sissejuhatav“ faas, mil vähemarenenud maapiirkondades töötas 217 kohaliku tegevusrühma (eesmärkidega 1 ja 5b hõlmatud piirkondades).

See andis võimaluse koostöövõrkude loomiseks ning ideede ja kogemuste vahetamiseks. EL investeeris sellesse ühtekokku 417 miljonit eküüd, mis moodustas ligikaudu 1% kõigist ühenduse abi raamprogrammide rahalistest vahenditest samal perioodil.

1994. aastaks oli Leader II liikunud edasi „juurdumise“ faasi, mil programmiga oli seotud ligikaudu 1000 kohaliku tegevusrühma eesmärkidega 1, 5b ja 6 hõlmatud piirkondades, millest viimasega võetakse eelkõige arvesse uute Põhjamaa liikmesriikide piirkondade erivajadusi. Leader II kui palju ulatuslikum programm lisas täiendavate mõõtmetena koostöö ja innovatsiooni ning koostöövõrkude rajamisega muutus võimalikuks häid tavasid käsitleva teabe jagamine piirkondade ja riikide vahel. Sel perioodil pandi alus ka Leaderi pilootmeetmele, mille kaudu üritati uusi ideid ellu viia.

Leader+ loodi aastal 2000 kui üks neljast ELi struktuurifondide kaudu rahastatud algatusest, mille hulka kuulusid veel URBAN, Interreg ja EQUAL, ning erinevalt programmi-dest Leader I ja II on see kõigis maapiirkondades kättesaadav. See on koondatud kolme peamise meetme ja tähtsamate strateegiliste teemade ümber, keskendudes eelkõige partnerlustele ja kogemuste vahetamise koostöövõrkudele. Käesolev ajakiri annab ülevaate, mis on toimunud Leader+ programmi raames ning 892 valitud kohalikus tegevusrühmas 73 riikliku või piirkondliku programmi rakendamisel. Kõnealuste programmide kogumaksumus on ligikaudu viis miljardit eurot ning seda summat kasutatakse Leader+ rakendamise jooksul (2000–2006), kusjuures kulud on abikõlblikud 2008. aasta lõpuni. Käesolevas ajakirjas esitatud juhtumite puhul võib täheldada projektide lahenduste mitmekesisust, mis annab tunnistust maaelu arengustrateegiate varieeruvusest ja leidlikkusest, samuti ka õppimis- ja koostöövõimalusest nii piirkondlikul ja riiklikul kui ka Euroopa tasandil.

Kümne uue liikmesriigi maaelu areng toob kaasa uusi väljakutseid ning on rõõm näha, et Leader+ tüüpi meetmed on mitmes uues liikmesriigis juba kasutusele võetud. Samuti on selge, et mis tahes uus maaelu arengupoliitika peaks sisaldama mitte ainult tugevdatud alt-üles lähenemist, vaid Leaderi meetodit, mis jätab kohalikele asutustele ja kogukondadele rohkem sõnaõigust kohalikele vajadustele vastavate programmide väljatöötamisel ja rakendamisel.

Leader+ meetme rakendamise

Konkurss noorte kaasamiseks kohaliku ellu

Liikmesriik: Prantsusmaa

Piirkond, ala: Poitou-Charentes (Deux Sèvres)

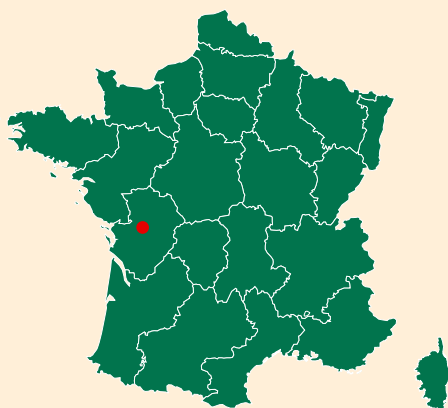
Kohaliku tegevusrühma nimetus: Pays Mellois

Projekti kogumaksumus: 94 000 eurot

EL: 47 000 eurot

Muud riiklikud vahendid: 47 000 eurot

Eesmärgiga meelitada noori oma kodukohta elama jääma on Pays Mellois' tegevusrühm kavandanud konkursi, et pakkuda noortele elavat ning terviklikku ettekujutust nende piirkonnast ja kaasata neid kohaliku ellu. See kultuuri- ja spordikohtumine, mis peeti 2004. aasta suve- ja sügisvaheajal, meelitas kokku üle 120 noore Pays Mellois'st ja Val d'Adouri piirkonnast, mis hõlmab osaliselt nii Akvitaaniat kui Kesk-Püreneesid. Neid kahte piirkonda ühendavad just noorsoalgatused. Leader+ edendab Pays Mellois' piirkonnas oma noorsootegevust, luues noorsootöötajatega noorsookeskusi neisse kantonitesse, kus need praegu puuduvad. Kõnealused keskused, mis paiknevad kohaliku volikogu või ühingu ruumides, võimaldavad 6–18aastaste tegevust ühenduse algatuste raames aastaringselt ja väljaspool kooliaega, seda eelkõige konkursi ettevalmistamiseks. Projekti rahastatakse Leader+ programmi teise meetme raames.

Kontaktisik: Jean-Marc Nadal

E-post: jm.nadal@paysmellois.org

Veebileht: www.sir-poitou-charentes.org/LEADER/Leader_mellois.asp

Foto: Prantsuse koostöövõrgu üksus

Parga turismirong

Liikmesriik: Kreeka

Piirkond, ala: Ípeiros

Kohaliku tegevusrühma nimetus: Amvrakikos Development Agency S.A

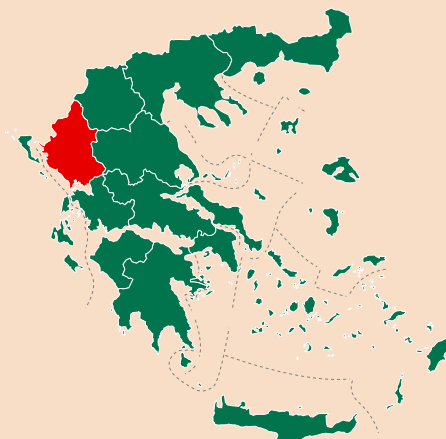
Projekti kogumaksumus: 186 328 eurot

EL: 93 164 eurot

Muud riiklikud vahendid: 18 633 eurot

Erakapital: 74 531 eurot

Uue juba käimasoleva tegevuse raames töötab Parga turismi piirkonda ja sisemaa vaatamisväärsusi ühendav turismirong. Praeguseks on projekt lõpetatud ning ekskursioone tehakse iga päev väikese erirongiga (mis mahutab 40 inimest). Rongiekskursioon algab Parga linnapiiri juurest ning selle sihtpunktiks on Anthoussa ja sealne loss, andes Parga külastajatele võimaluse avastada vähe tuntud mägise sisemaa looduslikke võluseid koos kogu selle ajalooga. Kohalik kogukond on projekti vaimustusega heaks kiitnud.

Kontaktisik: Tsiberis George

E-post: etanam@etanam.gr

Veebileht: www.etanam.gr

Foto: Kreeka koostöövõrgu üksus

Aknaparandusvahendite arendamine

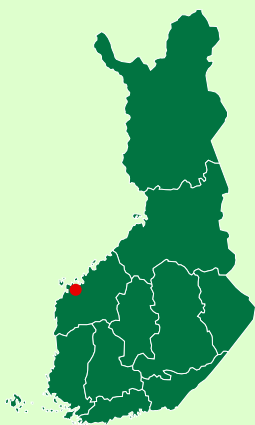
Liikmesriik: Soome
Piirkond, ala: Pohjanmaa
Kohaliku tegevusrühma nimetus:
Aisapari

Projekti kogumaksumus: 113 335 eurot
EL: 42 500 eurot
Muud avalikud vahendid: 42 500 eurot
Erakapital: 28 335 eurot

Palkmajade omanikud saavad oma akendele nüüd korralikud luugid. Varem tekitas muret asjaolu, et pärast luukide paigaldamist paindusid palgid kõveraks. See ei olnud mitte üksnes Soomes probleem, sest palkmajadele sobivaid pakettlahendusi on raske leida ka mujal.

Kui selgus, et vajatakse sobivaid aknapakette, töötati Soomes Lõuna-Pohjanmaa piirkonnas välja Fasadi projekt. Projekti idee pärines kohalike ettevõtjatelt ning Järviseutu ja Härmänmaa piirkonna Leaderi tegevusrühmalt Aisapari, kes tegi algust ka projekti rahastamisega.

Nüüd on lõpuks ometi turul müügil korralik aknaluukide pakett! See sobib nii uutele palkehitud kui ka rekonstrueeritud hoonetele. Uue paigalduslahenduse põhjal võtab aknaluukide paigaldus kõigest viis minutit. Kõnealune aknaluukide komplekt on kujundatud traditsioonilises stiilis ning seda võib kasutada ka tellisehitiste puhul.

Kontaktisik: Fasadi Design Oy
E-post: ilpo.kakko@aisapari.net
Veebileht: www.aisapari.net
Foto: Soome koostöövõrgu üksus

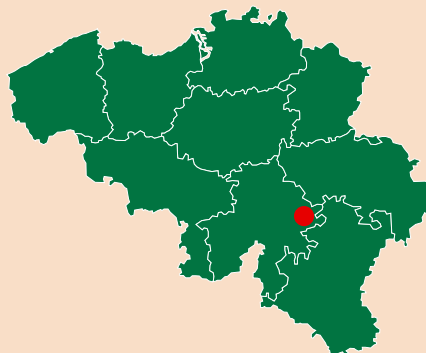
Loodusfestival Ourthe Moyenne'is

Liikmesriik: Belgia
Piirkond, ala: Vallée de L'Ourthe, Valloonia
Kohaliku tegevusrühma nimetus:
Ourthe Moyenne

Projekti kogumaksumus:
326 305 eurot
EL: 146 838 eurot
Muud riiklikud vahendid:
109 712 eurot
Erakapital: 69 755 eurot

Kohaliku tegevusrühma ja Ourthe Moyenne'i piirkonna turismiinfokeskuste ühisprojektina on toimunud esimene loodusfestival. Festival „Ourthe'i maastike suursugusus ja intiimsus“ kutsus külastajaid avastama ja mõistma viise, kuidas inimene on üritanud sellest looduslikku maastikku elamiskõlblikuks ümber kujundada. Festivali eesmärk on jätkuvalt areneda, et suurendada nii turistide kui kohaliku üldsuse keskkonnateadlikkust. Ajavahemikus juunist septembrini on toimunud juba üle saja ürituse, sealhulgas jalgsimatkad, interaktiivsed konverentsid, maalikursused ja kalastamise algkursused. Praegu hinnatakse projekti tulemusi ning see aitab selgitada selle vajadusi eelkõige teabevahetuse ja reklaami, partnerluse organiseerimise ning uuenduslike ja arendavate tegevuste läbiviimise suhtes. Tegelikult tuleb enne järgmist festivali seoses kõigi nende ja veel teistegi küsimustega viia läbi täiendavad arutelud ja koolitused!

Kontaktisik: Catherine Honnay
E-post: Leader.ourthe@belgacom.net
Veebileht: www.festivalnature.com
Foto: CAR Leader+, Valloonia

Leader+ vaatluskeskuse loomine

Nagu Leader II puhulgi, hõlmab Leader+ põhitegevus koostöövõrkude rajamist, ning praegu on see määratletud kui kolmas prioriteetne meede. Koostöövõrkude rajamine tähendab seda, et Leader+ programmi prioriteet on infovahetus saavutuste, kogemuste ja oskusteabe kohta kõigi ühenduse huvitatud osaliste vahel. Maapiirkondades soodustavad koostöövõrgud inimeste omavahelist koostööd ja nende piirkondade arengut käsitlevate järelduste tegemist.

Euroopa Komisjoni poolt moodustatud Leader+ vaatluskeskus on vastutav koostöövõrkude loomise eest maapiirkondade tasandil. Sellisena on vaatluskeskusel konkreetsed eesmärgid, mida võib kokku võtta järgmiselt.

Teavitada maakogukondi:

- maaelu arengut edendavatest meetmetest;
- maapiirkondade kohaliku arengu heast tavast;
- maapiirkondade majanduse peamistest arengutendentsidest ühenduses ja mujal;
- Leader+ kogemustest ja maaelu arengupoliitika tähtsusest.

Teha kogukondadele kättesaadavaks:

- kohtumispaik Euroopa tasandil, et soodustada koostööd Euroopas;
- abi riiklike ja piirkondlike haldusasutuste kogemuste vahetamiseks;
- abi riiklike asutuste koordineerimise ja koostööga seotud ülesannete täitmiseks;
- aruanded Leader+ programmi rakendamise ja selle edukuse kohta.

Nende ülesannetega tegeleb vaatluskeskus, mis paikneb põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadis, üksuses F3 – "Maaelu arengu järjepidevus". Vaatluskeskus on omakorda loonud Contact Point'i, millega tehakse tihedat koostööd eespool nimetatud ülesannete täitmisel. Nagu nimi viitab, on Contact Point Leader+ programmis osalejate esmane kontaktpunkt.

Contact Point'i töö on koondatud peamiselt järgmiste tegevuste ümber: teabepäringutele vastamine ja külastajate vastuvõtt; Leader+ veebilehe arendamine; elektroonilise uudiskirja Flash News väljaandmine; seminaride kavandamine ja läbiviimine; Leader+ programmis osalejate metoodiline nõustamine; Leader+ ajakirja toimetamine; Leader+ programmide kokkuvõtete ja analüüside tegemine ja pilootmeetmed Euroopa tasandil.

Teave ja küsimused Leader+ programmi kohta:

Leader+ vaatluskeskus Contact Point:

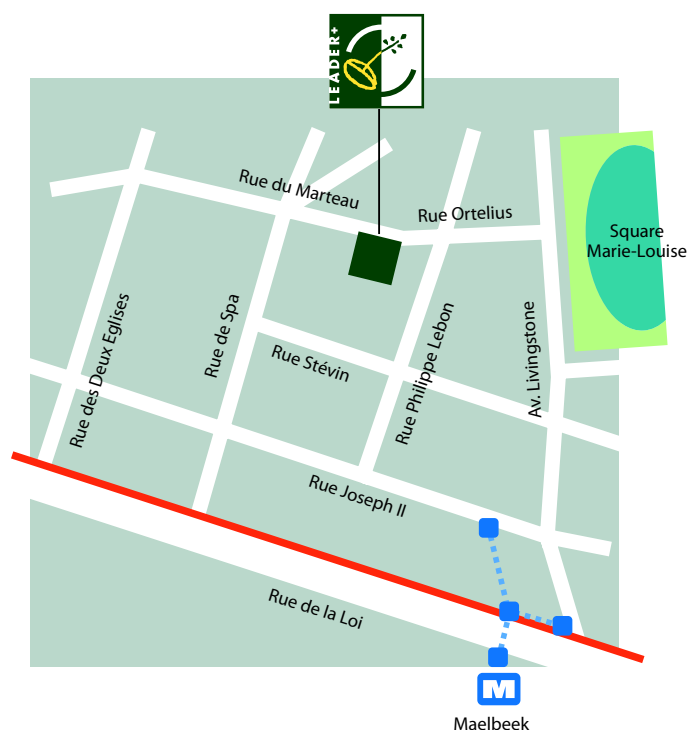
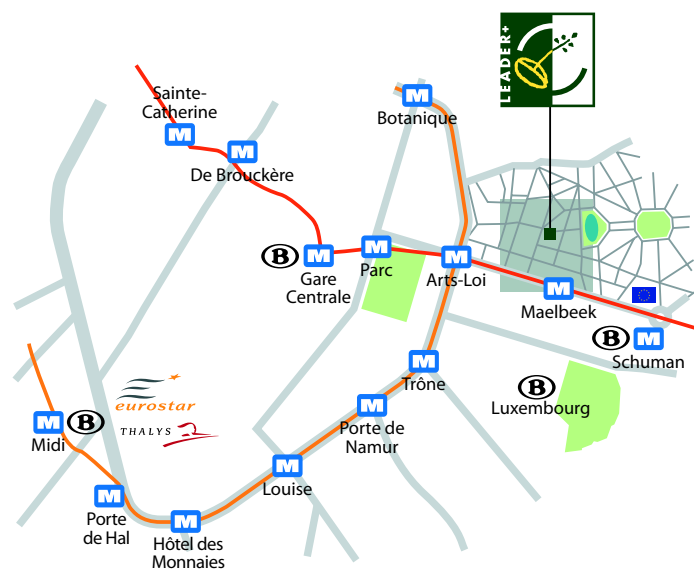
contact.point@leaderplus.org

Tel: +32(0) 2 235 20 20.

Faks: +32(0) 2 280 04 38.

Leader+ veebileht:

<http://europa.eu.int/comm/leaderplus>

Eriline tähelepanu MAAPIIRKONDADE ELUKVALITEEDI PARANDAMISEL

Elukvaliteet on igapäevaseks oluline küsimus, olenemata kultuurist ja päritolust. Kuigi elukvaliteedi parandamine mõjutab elatustaset, on need kaks mõistet ometi täiesti erinevad ning ei pruugi olla omavahel seotud. Elukvaliteet on subjektiivne hinnang, mis väljendab pigem seda, kuidas inimene hindab oma olukorda, elukohta ja elamistingimusi. Elatustase on aga üldjuhul mõõdetav erinevate sotsiaalmajanduslike näitajate abil ning seega seotud pigem tarbimise ja sissetuleku tasemetega. Selle põhjal võib selgelt väita, et kõrge elatustasemega inimesel võib olla madal elukvaliteet ning muidugi ka vastupidi. Samuti vastab tõele asjaolu, et kahel inimesel võib olla sama elatustase, kuid nende arvamus oma elukvaliteedist on erinev, ja nõnda edasi.

Euroopa Liit

Seega esitab see teema oma äärmiselt subjektiivse olemuse tõttu väljakutse poliitikakujundajatele. Euroopa Liidu tasandil on elukvaliteedi parandamine keskmise tähtsajaga kuni pikaajaline eesmärk mitmes Euroopa poliitikas: majandus-, sotsiaal- ja keskkonnapoliitikas. Sotsiaalse kvaliteedi mõiste võeti esmakordselt ametlikult kasutusse 1997. aasta Euroopa sotsiaalset kvaliteeti käsitlevas **Amsterdami deklaratsioonis**. Sellega tunnustati asjaolu, et kodanikel "peaks olema juurdepääs piisavale majanduslikule kindlustatusele ja sotsiaalsele kaasatusele ning neil peaks olema võimalik elada ühtsetes kogukondades ja

arendada maksimaalselt oma majanduslikku potentsiaali".

Komisjoni aruandes Euroopa Ülemkogule 2001. aasta detsembri Laekeni istungil tehti ettepanek välja töötada „töökvaliteedi näitajad“. Sarnaselt sellele viitab 2000. aastal alanud infoühiskonna strateegia edendamise side- ja infotehnoloogiate (ICT) kasutamisele kui „tuleviku elukvaliteedi“ peamisele mõjutajale või tingimusele. Teadusuuringute viies raamprogramm hõlmab samuti mitmeid teemasid, nagu tervishoid, õhu- ja mürasaaste, ökoloogia ning loodus- ja kultuurivarade säilitamine, mis kõik omal moel elukvaliteeti mõjutavad.

Peamiseks poliitiliseks raamistikuks on ehk siiski 2001. aasta juunis Göteborgi tippkohtumisel vastu võetud esi-

mene **ELi säästva arengu strateegia**, mis märgib ära selleletemalise ELi poliitika arengu alguse, võttes samas arvesse ka teisi olemasolevaid poliitikavaldkondi. Lisaks sotsiaalsele kaasamisele ja vananemisele (varem määratletud prioriteetidid) määrati kindlaks neli keskkonnaalast prioriteeti: kliimamuutused, säästev transport, rahvatervis, loodusvarade kasutamine. Tuleb kindlasti märkida, et säästev areng on horisontaalne ehk valdkondi läbiv teema, mille järgimist nõuab ka Leader+ algatus.

Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fondi poolt 2002. aastal läbi viidud uuringutega tuvastati kaks teist inimeste elukvaliteedi seisukohast olulist valdkonda. Need hõlmavad majandusressursse, tervist ja tervishoidu, tööhõivet ja töötingimusi, teadmisi, haridust ja koolitust, perekondi ja majapidamisi jms. Selle uuringu tulemusena järeldati, et Euroopa maapiirkondade elukvaliteet on suhteliselt kõrge, kuid Euroopa linnadega võrreldes on mõned strateegilised valdkonnad oluliselt mahajäänud. Uurimuse kohaselt olid nendeks majandusressursid, tervis ja tervishoid, eluasemed, teadmised, haridus ja e-õpe.

Leader+ panus

Leader+ programmi raames käsitletakse paljusid nendest strateegilistest valdkondadest ja küsimustest eri programmide teemade ühendamise kaudu, mitte ainult elukvaliteeti käsitleva teema all. Muud teemad (loodus- ja kultuurivarade tõhusaim kasutamine, kohalike toodete väärtustamine, uue oskusteabe ja uute tehnoloogiate kasutamine) aitavad samuti kaasa maapiirkondade elukvaliteedi parandamisele. Näiteks ei piisa headest keskkonnaningimustest ja töövõimalustest, kui puudub piisav ühiskondlik elu ning raskusteta juurdepääs avalikele teenustele ja uutele tehnoloogiatele. Samuti ei ole kasu uutest tehnoloogiatest, kui inimestel pole võimalik leida tasuvat tööd, kuna puudub seda võimaldav infrastruktuur, näiteks

lairibatehnoloogia, või asjakohane väljaõpe selle kasutamiseks. Leader+ programmi puhul võivad kohalikud tegevusrühmad tegutseda mitmes nimetatud strateegilises valdkonnas. See aitab tagada maapiirkondade konkurentsivõimeliseks jäämist ning muuta rahvastiku vähenemise protsess vastupidiseks.

Järgnevalt vaadeldavad juhtumid on vaid mõned iseloomulikud näited maapiirkondade elukvaliteedi mitmekesisusest erinevates liikmesriikides ning selle tähendusest kohalikele inimestele. Lisaks näitavad need erinevaid lähenemisviise elukvaliteedile ning kohalike tegevusrühmade võimalusi maapiirkondade elukvaliteedi parandamiseks Leader+ algatuse kaudu.

Projekti keskmes on maapiirkondade elu

SAKSAMAA

Leader+ programmi toel töötab küla raadio ning loob uued suhtluskanalid, mille kaudu oma kuulajaid teavitada ja nende elukvaliteeti parandada

„Avatud kanali” võrgustik: meediaalane tegevus külas

Anja Schweppe-König

E-post: Anja.Schweppe-Koenig@medienwerkstatt.org

On suur vahe, kas raadiosaadet lihtsalt kuulata või osaleda selle loomise juures. Saksamaa Minden-Lübbecke piirkonna külaelanikel, ühingutel ja huvigruppidel on võimalus oma tegemistest teada anda rahvaraadiokanali kaudu. Lisaks on neil ka täiendava väljaõppe võimalus, et saada „küla-reporteriks”.

On neljapäev, kell hakkab saama 19.00. Niedermehnen/Ostwestfaleni külas (700 elanikku) on ligi kaks tosinat inimest kogunenud peakohvikusse raadiot kuulama. Neid on sinna kutsunud külavanem ja enamik kohalikke ühinguid, sealhulgas lasteaiad ja kiriku esindajad.

Kell 19.04, pärast uudiseid laiast maailmast, võivad kõik sellesse talukohvikusse kogunenud kuulda kohaliku jaama signaali: „Westfaleni raadio – avatud kanal”. Nad kuulavad huviga oma koostöös Minden-Lübbecke meediatöötoga valminud saadet, mis sisaldab huvitavat tunniajalist ülevaadet küla igapäevaelust ning informatsiooni Leaderi projekti „1 + 1 = 3” kohta.

„Raadio Leader+” loomine

Eurovisiooni hümni helid teatavad alalistele kuulajatele, et projekti „Meediaalane tegevus külas” juht hakkab peagi tutvustama mõningaid paljudest varjatud maaelu aaretest, mida ta on Minden-Lübbecke piirkonna küla-des ringi liikudes avastanud. Nende hulka kuuluvad lood, anekdoodid ning käimasolevad kodanikualgatused.

Mõne viimase aasta jooksul on raadios kord kuus esitletud mitmeid Mühlenkreisi kohaliku tegevusrühma poolt ühenduse algatuse Leader+ abil läbiviidud projekte. Asjaosalised räägivad sellest saatest juba nimega „Raadio Leader+”!

Meediaalane tegevus laiendab silmaringi

Kõik külad ja seal toimuvad projektid on ainulaadsed, erinevad ja mitmekesised ning oli raske leida muid võimalusi peale kohalike ajalehtede, et avalikkust nende ideedest ja algatustest teavitada.

Olukord muutus, kui piirkonnas hakkas ringi rändama mikrofone ja salvestusseadmega varustatud meediatöötuba. Tekkisid koostöövõrgud, mis hõlmavad ühinguid, kogudusi, külaelanikke, kultuurilisi algatusi, ning kaasatud on ka ettevõtluse arendamise ja turismiorganisatsioone. Seega on saavutatud projekti põhieesmärk: laiendada silmaringi ja üksteiselt õppida.

See on oluline nii kohalikele saates osalejatele kui ka kohaliku raadiojaama levialas elavatele inimestele, sest seeläbi saavad nad näha oma piirkonda uues valguses ning sellega paremini samastuda. Kuigi saade hõlmab vaid ühte teemat, tasakaalustatud muusikavalikut, põhjalikult ettevalmistatud lugusid piirkonnast ja selle küladest ning muud helimaterjali, aitab kõik see üheskoos elavalt meenutada möödunud aegu. Eelkõige noorematel inimestel aitab see mõista oma küla kultuuri ja ajalugu.

“Avalik kanal”
pakub ka
jätkuvat väljaõpet

Lähiajaloo jäädvustamine

Mühlenkreisi tegevusrühm tegi 2003. aasta juunis ettepaneku Minden-Lübbecke meediatöötaja projekti „Koostöövõrk „Avatud kanal” – meediaalane tegevus külas ja rahva ajalugu” rahastamiseks Leader+ programmi kaudu ning selle tegevusega alustati 2003. aasta juulis. Rahastamine hõlmab osaliselt personalikulusid (projektijuht) ja kulutusi raadiosaadete ning videosalvestuste tegemiseks vajalikele vahenditele.

Lisaks igakuistele raadioülekannetele (2003. aasta juulist kuni 2004. aasta juulini on eetrisse läinud 14 ülekannet) hõlmab projekt ka täiendavat komponenti: allprojekti „Rahva ajalugu”, mille eesmärk on vanemate põlvkondade mälestusi salvestades jäädvustada nende kogemused. Eelkõige on saate eesmärk tutvustada noorematele põlvkondadele külaelu ja maatöö erinevaid tahke.

Meediaspetsialistide koolitamine järjepidevuse tagamiseks

Minden-Lübbecke meediatöötaja pakub erinevates kohalikes algatustes ja ühingutes osalejatele võimalust kaasa lüüa ulatuslikus koolitusprogrammis „Külareporter”. See koolitus hõlmab muudki peale raadiojaamatöö praktiliste külgede. Koolituse lõpetanud oskavad kasutada suurt hulka enamlevinud meediavahendeid, sealhulgas näiteks koostada PowerPointi esitlusi, kujundada plakateid ja brošüüre ning rakendada erinevaid ajakirjandustöös vajalikke oskusi, nagu värvikate tekstide kirjutamine, oma veebilehe koostamine ja videote tootmine.

„Külareporter” koolitusprogrammi eesmärk on rajada algatajate koostöövõrk, kes jätkavad tööd pärast projek-

ti rahastamise lõppemist. Osalejatelt oodatakse jätkuvat koostööd meediatöötajaga piirkondlikku ja maaelu arengut hõlmavate raadiosaadete ja videosalvestiste ettevalmistamisel ning edastamisel. Seeläbi kindlustatakse järjepidevus ka pärast projekti lõppemist.

Vahepeal on aga Niedermehneni küla kohvikusse kogunenud inimesed üsna lõbusaks muutunud. Nende arvates oli raadiosaade väga edukas, „lausa suurepärane”. Algab arutelu saate kaastööde üle: jalutuskäik LandArti looduspargis, kuhu on kogutud mitmed kunstitaiesed; Interneti kasutamise võimalus talukohvikus; kohaliku rattapallimeeskonna mäng Bundesligas ning laste ja noorte valitud muusikapalad saate eri osade juurde. Nad naeravad mõne saates kõlanud nalja üle, millest saavad aru vaid kohalikud külaelanikud.

Ja kõigele lisaks arutavad nad juba samal õhtul, millest võiks olla järgmine Niedermehneni avatud kanali raadiosaade!

Rahvaraadio faktid

„Netzwerk Offener Kanal – Medienarbeit im Dorf und Erzählte Geschichte” on Minden-Lübbecke meediatöötaja ja Mühlenkreisi maapiirkonna ühingu projekti nimetus. Nordrhein-Westfaleni (*Landesmediengesetz*) meediaseaduse asjaomane säte annab rahvarühmadele võimaluse kanda oma saateid raadios üle vastavalt kohaliku raadiojaamaga eelnevalt kokkulepitud kavale. Kõik kohalikud raadiojaamad peavad võimaldama iga päev kuni 50 minutit oma saateajast avatud kanali programmi edastamiseks.

Avatud kanali raames tehtavad kaastööd valmistatakse tavaliselt ette Nordrhein-Westfaleni meediaameti heaks-

kiidetud kodanikuraadio studios. Ühe saate tegemine võtab üldjuhul aega neli nädalat. Meediatöötuba paneb saate kokku koos kohalike rühmadega. Raadiosaate lõpliku valmimise ja edastamise eest vastutab projektijuht. Saatel on keskestläbi 4600 kuulajat.

„Avatud kanali” võrgustik: meediaalane tegevus

Liikmesriik: Saksamaa

Piirkond, ala: Minden-Lübbecke (Nordrhein-Westfalen)

Kohaliku tegevusrühma nimetus:
Mühlenkreis

Pindala: 880 km²

Rahvaarv: 966 612

Projekti kogumaksumus: 73 500 eurot

EL: 33 000 eurot

Muud riiklikud vahendid: 33 500 eurot

Erakapital: 7 000 eurot

Kontaktisik: Rainer Riemenschneider

Address: Geschäftsstelle, Portastr. 13
32423 Minden, Germany

Tel: +49 571 807 2306

Faks: +49 571 807 33060

E-post: r.riemenschneider@minden-luebbecke.de

Veebileht: <http://blr.minden-luebbecke.de>

Fotod: Mühlenkreisi tegevusrühm

HISPAANIA

Leaderi programmi vahendid aitavad puuetega inimestel kohalikus kogukonnas aiandusteenuseid pakkuda

Eritöö puuetega inimestele

Ripolli kloostri alade hooldamine

Ripollés' piirkonda kuulub 19 haldusüksust, mis paiknevad ümber Teri jõe kõrge oru. Ripolli piirkonnakeskusesse on koondunud suurem osa piirkonna tööstusest.

Sihtasutus MAP on eraõiguslik mittetulundusorganisatsioon, mis on pühendunud inimeste heaolule, ning hõlmab spetsialiste, puuetega inimeste vanemaid ja sugulasi ning ka teisi, kel on huvi sihtasutuse sotsiaaltöö vastu. Organisatsioon rajati 1994. aastal ning see tegutseb Ripollis. Tegemist on piirkonna ainsa organisatsiooniga, mis viib läbi puuetega inimeste erivajadustele vastavaid tegevusi.

Üks sihtasutuse MAP põhieesmärgi on saavutada puuetega inimeste võimalikult ulatuslik sotsiaalne ja tööalane integreerumine. Sel otstarbel loodi MAP "Spetsiaalne Tööhõivekeskus". Keskusel on kaks eesmärki: esiteks teavitada ja juhendada puuetega inimesi suunamaks neid tööturule, ning teiseks pakkuda tegevust inimestele, kel pole puude tõttu võimalik (tavalistes) ettevõtetes töötada. Keskuse tegevusalad on koondunud kahte põhivaldkonda: aiatöö ja kaupade tootmine. Keskuse juurde kuulub ka spetsiaalne tehniline tugimeeskond, millesse kuuluvad psühholoogid, sotsiaaltöötajad ja juhendajad.

Aiatöö on selle keskuse puuetega inimestele üks sobivamaid tegevusi, sest see aitab tugevdada nende sidet loodusega ja suurendada nende mobiilsust.

Projekti aitab rahastada ka Leader+ programm ning praegu on kõnealune projekt arengufaasis. Projekti juhib tegevusrühm Consorci Ripollés Desenvolupament. Kuna linnavolikogud, äriühingud ja osaliselt ka eraisikud on teinud järjest enam tööpakkumisi, on aiandusteenused selle projekti raames teistest tegevustest selgelt eraldatud.

Kohalikele omavalitsustele osutatud teenused hõlmavad aiatöid parkides ja avalikes kohtades ning eritöid metsades ja jõgede aladel. Eraettevõtetele tehtavad tööd kujutavad endast ettevõtte peamaja territooriumi korrashoidu, ning lisaks tehakse peamisi hooldustöid üksikisikutele.

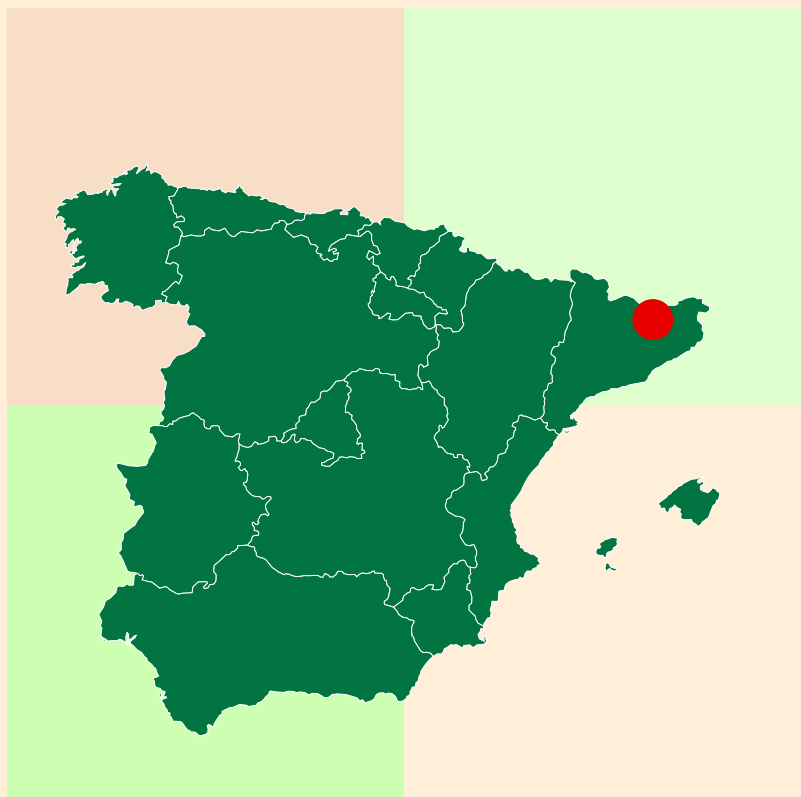
Kuna nõudlus aiandusteenuste järele suurenes, ei olnud keskuse vahendid nõudluse rahuldamiseks enam piisavad. Võeti kavasse uue masinapargiga lahoone ehitamine, et muuta töö mehaanilisemaks ja spetsialiseeritumaks.

Määrav tegur, mis on taganud nii Ripolli linnavolikogu (kes on eraldanud maa rajatiste ehitamiseks) kui ka Kataloonia valitsuse ja Leader+ programmi toetuse, on olnud projekti sotsiaalne tähendus.

Selle projekti lõpetamiseks on eraldatud kuni 304 870 eurot, mis hõlmab uue laohoone ehitamist ning spetsiaalsete aiatöömashinade, näiteks muruniidukite ja mehaaniliste saagide, samuti tööriiete ja ohutusseadmete ostmist. Need uued vahendid on olnud kasutusel alates 2003. aasta lõpust, pakkudes tööd kümnele puudega inimesele.

Lisaks projekti ilmsele sotsiaalsele kasule on investeringute tulemusena suurenenud aiandusteenuste valik ning töö on muudetud inimestele lihtsamaks. Lisaks on paranenud ka puuetega inimeste väljaõppe kvaliteet ja nende töötingimuste ohutus, mis on omakorda pakkunud rohkem võimalusi nende inimeste lõplikuks integreerumiseks tööturuga.

Uus laohoone, mis pakub võimalusi motiveeritud, puuetega inimestele

Eritöö puuetega inimestele

Liikmesriik: Hispaania

Piirkond, ala: Kataloonia

Kohaliku tegevusrühma nimetus: Consorci Ripollés Desenvolupament

Pindala: 959 km²

Rahvaarv: 26 377

Projekti kogumaksumus: 304 870 eurot

EL: 38 193 eurot

Muud riiklikud vahendid: 266 677 eurot

Kontaktisik: LAG Consorci Ripollés

Address: c/o Joan Miro, 2-4; Poligon Industrial Els Pintors, 17500 Ripoll, Spain

Tel: +34 97270 4499

Faks: +34 97270 4530

E-post: crddir@ddgi.es

Veebileht: www.ripollesdesenvolupament.com

Fotod: Consorci Ripollés Desenvolupamenti tegevusrühm

Ümberkujundatud Kiltimaghi turuväljak

IIRIMAA

Tagasi tõusulainel: allakäiguteel olnud Iirimaa kogukond ületab raskused

Allakäiguteel olnud kogukond

Ressursside integreeritud arendamisega tegelev äriühing IRD Kiltimagh Ltd loodi 1989. aastal otseseks vastukaaluks Kiltimaghi piirkonna suurele väljarändele. See East Mayo alal asuv piirkond on olnud aastakümneid tuntud eriti ulatusliku ja jätkuva emigratsiooni ning üsna suure tööpuuduse poolest. 1988. aastal läbiviidud uurimus näitas, et 75% kõigist 17 kuni 25 aasta vanustest noortest oli töö leidmiseks sunnitud emigreeruma. Piirkonnast oli kadunud produktiivne, majanduslikult aktiivne elanikkond, kellest enamiku puhul pole tagasipöördumislootust. Probleem oli ilmne ka linnas ja selle äärealadel. Kõik maapiirkonna kogukonnad olid sealt lahkunud. Ümbruskonnas hakkasid silma mahajäetud lagunevad majad. Üle 40% linnahoone-test olid niivõrd hooletusse jäetud, et õigem oleks olnud need lammutada. Ka ülejäänud 60% olid peaaegu samasugused. Lisaks ei olnud seal juba aastaid loodud ühtegi uut ettevõtet ning tihtipeale suleti ka olemasolevad. Tulevik tundus tume.

IRD Kiltimagh ja Leader

1990. aasta veebruaris loodi kontor ning palgati täiskohaga juhataja ja direktor. See võimaldas äriühingul IRD Kiltimagh Ltd Leader I raames edukalt rahastamist taotleda. Praegu kasutatakse Leader+ programmi rahalisi vahendeid äriühingu Western Rural Development Company egiidi all.

Western Rural Development Company valitud põhiteema on „Maapiirkondade elukvaliteedi parandamine“.

Kiltimaghi kunsti-, kultuuri- ja pärandiprojektid

Tulenevalt veendumusest, et kõiki kohaliku elu aspekte tuleks arendada paralleelselt, hõlmab IRD Kiltimagh Ltd poliitika integreeritud arenguprogramme. Üldiselt välditakse projekte, mis on kulukad ning millesse tehtud investeeringud ei pruugi end kohe ja otseselt ära tasuda. Äriühingus IRD Kiltimagh Ltd nähakse peamise kogukonna arengut soodustava tegurina kunsti, kultuuri ja pärandit hõlmavat valdkonda, mis aitab kindlustada kohalikele elanikele vajaliku elukvaliteedi.

Praeguseks endises hiilguses taastatud raudteejaama kaubalaos asub nüüd Kiltimaghi linnamuuseum. IRD kujundas ümber ka jaamaülemate hoone ja piletikassa, muutes need kunstikeskuseks, kus korraldatakse regulaarselt kohalike ning teistest piirkondadest ja riikidest pärit kunstnike näitusi. Hoone on justkui pelgupaik, kus võib lühiajaliselt väikese tasu eest viibida iga kunstnik, kes tahab töötada vaikselt, kuid siiski stimuleerivas keskkonnas. Nende hoonete restaureerimine omab Kiltimaghi piirkonna jaoks olulist sentimentaalset väärtust, sest selleta oleksid mitme põlvkonna noored Kiltimaghist lahkunud, paljud kunagi naasmata.

Kohtuvad kohalik draama ja õiglus

2001. aastal pöördus kohalik teatriühing IRD Kiltimagh Ltd poole palvega, et see võtaks neilt üle raekoja, mida ühing oli 20 eelnevat aastat teatrina kasutanud. IRD viis läbi ehitise põhjaliku uuendamise ning kujundas sellest

tõeliselt mitmeotstarbelise hoone. Praeguseks ei ole see lihtsalt teater, vaid ka konverentsikeskus, kino, kohtumaja ja kogunemiskoht. Seal on toimunud juba mitmed riigi tasandil peetud konverentsid. Huvitav lugu, aga sel ajal, kui IRD alustas hoone uuendamist, oli ringkonnakohus oma ruumidest Kiltimaghis nende halva olukorra tõttu lahkumas. IRD suutis uuendustöödel arvestada ka kohtu nõudmistega ning seega jäi kohus linna edasi. Teatris esitatakse regulaarselt nii draamanäidendeid kui muusikalisi etteasteid.

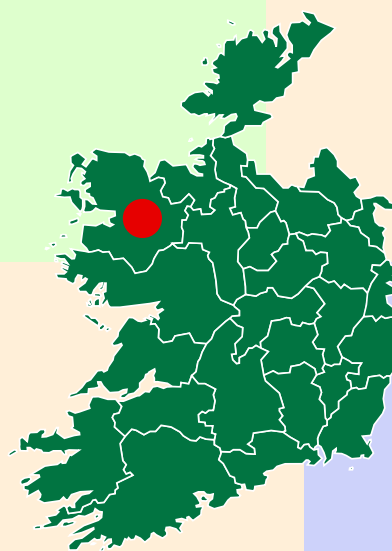
Lähenemise mõju

Need kaks algatust iseloomustavad tehtavat tööd. Algatused on osaks suuremast kavast, mis hõlmab spetsiaalseid tegevusi piirkonna sotsiaalmajandusliku ja keskkonnaalase arengu soodustamiseks. Lisaks loovad need algatused kohalikus kogukonnas kindlust ja ühtekuuluvustunnet, sest kõnealused algatused väärtustavad kohalikku kultuuri ja pakuvad kvaliteetseid võimalusi loomingu väljendamiseks ja arendamiseks. Programmi edu puhul on oluliseks osaks integratsioon, mis saab teoks kogukonna ning avaliku ja riigisektori püüdluste ja taotluste ühendamisel.

Olukord on muutunud tänu Kiltimaghi algsete ja hilisemate plaanide elluviimisele. Enesekindlus on taastatud ja inimesed usuvad sellesse piirkonda piisavalt palju, et investeerida sealsesse ettevõtlusse ja kinnisvarasse. Mis peamine: on muutunud suhtumine.

Võimaluste võti

Riigiasutuste ja erasektori ettevõtjate abiga on see projekt rajanud Kiltimaghi kogukonnale säilimiseks ja edasiseks arenguks vajaliku aluse. Peamine on see, et just selles projektis peitub võimaluste võti. Kohalikel inimestel, samuti nende lastel ja lastelastel on võimalus elada ja töötada kodukandis, olla oma vananevate pereliikmete läheduses ning viidata oma kodukohale tohutu uhkusega, mille see on ära teeninud. Äriühing IRD Kiltimagh Ltd kuulub Kiltimaghi rahvale, kes seda ka juhib.

Kiltimagh: allakäiguteel olnud kogukond ületab raskused

Liikmesriik: Iirimaa

Piirkond, ala: Kiltimagh, East Mayo

Kohaliku tegevusrühma nimetus: Western Rural Development Company

Pindala: 2100 km²

Rahvaarv: 50 000

Projekti kogumaksumus: 4 430 000 eurot

EL: 460 000 eurot

Muud riiklikud vahendid: 3 970 000 eurot

Kontaktisik: Joe Kelly

Aadress: IRD Kiltimagh Ltd, Aiden St, Kiltimagh, Co Mayo; Ireland

Tel: +353 94 9381494

Faks: +353 94 9381884

E-post: joekelly@ird-kiltimagh.ie

Veebileht: www.ird-kiltimagh.ie

Fotod: Kiltimaghi tegevusrühm

PORTUGAL

Kogukonna tagasitoomine külakeskusesse oli Portugali põhjaosa kogukonna elukvaliteedi parandamise lahendus

Gandra vabaajakeskus

Gandra vabaajakeskus asub külakoolis. Parem külg ja tagantvaade (avamiseelne järk)

Paljudele Minho Valley piiriala maapiirkondadele teevad muret vähese majandusliku tegevuse, vananeva elanikkonna ja alarahvastatusega seotud probleemid. Leader+ programmi raames tegi ADRIMINHO ühing projektiettepaneku väikese Gandra küla elukvaliteedi parandamiseks. Vabaajakeskuse loomisega praeguse külakooli ruumidesse pööratakse äärmiselt vajalikku tähelepanu kogukonna seltskonna- ja kultuurisündmustele. Gandra vabaajakeskus on huvitav näide sellise projekti strateegia ja väljavalimise kohta, mille eesmärgiks on parandada nii külanoorde kui terve kogukonna elukvaliteeti. Keskuse ukSED avati 2004. aasta septembris pärast üheaastast ettevalmistustööd.

ADRIMINHO tegutsemispiirkond

ADRIMINHO organisatsioon ja piirkond

ADRIMINHO (*Rural integrated Development of the Minho Valley Association*) on mittetulundusühing, mis sai alguse 1994. aastal loodud partnerlusest, mille eesmärgiks oli luua alus piirkonna ühise arengu strateegia väljatöötamiseks. ADRIMINHO partnerlusesse kuulub 19 organisatsiooni, kes esindavad erinevaid huve, olles seotud põllumajanduse, metsanduse, noorsootöö, turismi, vabaajategevuste pakkumise, kultuuri, veiniproduktide ja pangandusega.

Geograafiliselt (vt kaarti) hõlmab ADRIMINHO Hispaania piirnevat ala, kuhu kuulub koos Minho Valley't ja Lima Valley't ühendavat haldusüksust.

Projektipiirkonna tööhõive iseloom

Gandra küla on üks Viana de Castelo piirkonnas asuva Valença haldusüksuse 16 külast ning seal elab ligikaudu 1200 inimest. Üle poole Gandra elanikest töötab teenindussektoris, peamiselt kodumaise mööbli ja tekstiilide kauplemisega tegeleva ärikeskuse osakaalu tõttu. Põhisektori vastav protsent on 4,6. Töötuse tase on piirkonna keskmisest kõrgem, eriti naiste hulgas. Ligikaudu kümnet protsenti elanikkonnast võib lugeda peaaegu kirjaoskamatuks ning vaid neli protsenti on saanud kõrgema hariduse kui koolikohustusega ette nähtud.

Projekti tähtsus ja selle eesmärgid kogukonna jaoks

Gandra on oma elanikkonna struktuuri, madala haridustaseme ning väheste akadeemiliste saavutuste, aga ka mõningate tõsiste perekonna- ja sotsiaalprobleemide, nagu alkoholism ja laste väärkohtlemine, poolest tüüpiline piirkond. Neid asjaolusid halvendavad koolilaste viletsad õppimis- ja sportimistingimused.

Tegelikult tulenevad peamised sotsiaalprobleemid madalast haridustasemest, mille tõttu inimesed töötavad vähemtasustatud töökohtadel või on hoopis töötud, kaotades seeläbi motivatsiooni ja enesest lugupidamise. Perekondade võimalusi oma laste toetamisel on veelgi raskendanud nende sotsiaalne isoleeritus ja juurdepääsu puudumine kogukonna ressursidele.

Projekti peamised eesmärgid hõlmavad erinevate vabaajategevuste ühendamist, hariduse kaasamist igapäevaellu ja kogukonna ühtsustunde tekitamist. Nende eesmärkide saavutamiseks ergutatakse

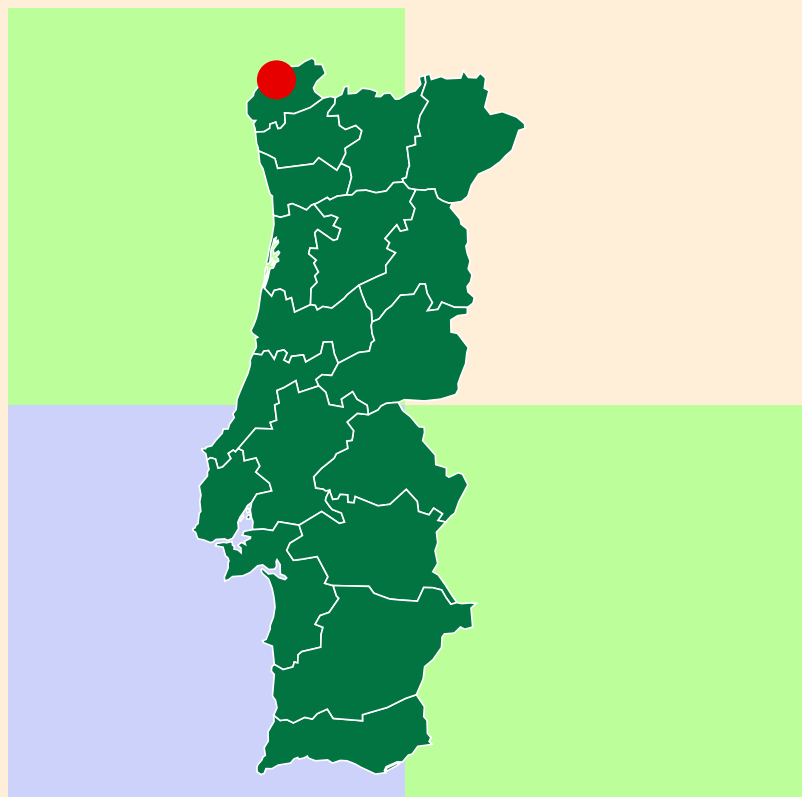
se lapsevanemaid osalema kooliüritustel ja olema enam kaasatud oma laste harimisse. Seega aitab kõnealune projekt vahetult kaasa elanike elukvaliteedi parandamisele, pakkudes füüsilisi vahendeid, kuid muudab ka suhtumisi ja võimaldab inimestel valida erinevate eluviiside vahel.

Gandra vabaajakeskus paikneb Esimese Algkooli (*Escola Básica do 1º ciclo*) juures ning seal on sobivad ruumid vabaajategevusteks, kaks klassiruumi, köök ja muud ruumid töötubade ja tegevuste läbiviimiseks, samuti uuendatud tualettruumid puuetega lastele. Vabaajakeskuses toimub terve rida harivaid ja kultuurilisi tegevusi, nagu lühifilmide näitamine, lapsevanemaid kaasavate arutelude korraldamine, Gandra ja kohaliku omavalitsusega seotud lastetööde esitlemine, tantsu- ja muusikaürituste läbiviimine ning tähtpäevade tähistamine.

Projekti tulemuse edukust hinnatakse mitmete näitajate alusel, milleks on õpitulemused, vanematega peetud kohtumiste arv, toimuvate seltskonna- ja kultuuriürituste arv ning eri organisatsioonide osalemine (ADRIDIMINHO, Valença raekoda, Sotsiaalamet ja Vanemate Ühing) mitmesugustes tegevustes.

Klassiruum
(avamiseelne järk)

Gandra vabaajakeskus

Liikmesriik: Portugal
Piirkond, ala: Minho Valley
Kohaliku tegevusrühma nimetus:
ADRIDIMINHO

Pindala: 951 km²
Rahvaarv: 79 632

Projekti kogumaksumus: 120 803 eurot
EL: 60 000 eurot
Erakapital: 60 803 eurot

Kontaktisik: Ana Paula Xavier
Address: ADRIDIMINHO, Edifício do GAT do Vale do Minho, Av. Miguel Dantas, 69, 4930-678 Valença
Tel: +351 251 825811
Faks: +351 251 825620
E-post: adriminho@mail.telepac.pt
Veebileht: www.adriminho.pt/

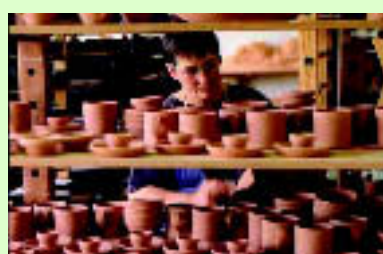
Fotod: Portugali koostöövõrgu üksus

KOHALIKE TOODETE VÄÄRTUSTAMINE

Kuigi sellel teemal on palju ühist teemaga „Loodus- ja kultuurivarade tõhusaim kasutamine”, on selle sihtgrupp võib-olla spetsiifilisem. Võrreldes Leader II programmiga, mille samaväärne meede oli seotud põllumajandus- ja metsandustoodete kasutamisega, võib kõnealust Leader+ teemat rakendada väga erinevates kohalikes valdkondades, nagu kunst, käsitöö ja kultuur. See tähendab nii traditsioonilisi kui kaasaegseid tegevusi, hõlmates näiteks noorte- ja immigrandide kultuuri, eriturismi ja uusi teabevahendeid.

Leader+ projektide hulgast võib leida palju näiteid kohalike arendus- ja tugitegevuste kohta. Tavaliiks näiteks on inimeste teadlikkuse tõstmine kohalike toodete edendamise eesmärgil, mis saavutatakse erinevate kohalike finants- ja tehniliste tugistruktuuride kaudu, ning ka kohalike tootjate koostöövõrgu loomisele kaasaaitamise ja nende lõpliku integreerimisega küla ja/või kogukonna inimestele kuuluvate poodidega. Lisaks hõlmavad Leader+ projektid selliseid tegevusi nagu spetsiaalseid tooteid koondava andmebaasi loomine ning veebilehtede ja kataloogide koostamine toodete töötlemise, turustamise ja tarnimise lihtsustamiseks. Nii neid kui teisi Leader+ programmi raames rakendatud arendus- ja tugitegevusi on kirjeldatud järgnevas juhtumites.

ROOTSI

Uuenduslik turundusstrateegia tekitab nõudlust kohaliku toidu järele

Uus arusaam kohalikust toidust

„Toodete ebaratsionaalne turustamine ja tootjate suhtumise muutmine – need on meie edu peamised edustrateegiad,” sõnab Rootsi Sjuhäradi piirkonna Leader+ projekti „7-HÄRADSMAT” juht Peter Drotz. Ta selgitab: „Alustades piirkonna jalgpallimeeskonna võistluste toetamist oma kinkekarpidega, oleme saanud väga palju tähelepanu ja seda peaaegu tasuta.”

Iga meeskonna parimatele mängijatele jagatakse viis kinkekarpide ja pealtvaatajatele pileтите loosimisel kolm. Võti seisneb selles, kuidas leida ebaharilikke väljundeid, mille kasutamist ei oskaks keegi oodata. Teiseks seisneb edu mentaliteedi muutmises. Toiduainete hulgitootmisega tegelevad ettevõtted, mis olid varem kindlustatud hinnatootustega, peavad nüüd seisma silmitsi konkurentsituur nõudmistega. Peamiseks prioriteediks on muuta inimeste mõtteviisi ning anda osa vastutusest neile. Praegu on juba tavaline, et projektis osalejad mõtleavad nõudluse kindlaksmääramisel sellele, kuidas nende toode turule sobib ning milline on selle eeldatav kvaliteet.

Uuenduslik lähenemine?

Sjuhäradsmati nimeline projekt keskendub kohalikule toidule, mida toodetakse väikestes kogustes. See ei pruugi tunduda eriti uuenduslik, sest Leaderi programmi piirkonda kuuluvate maapiirkondade ettevõtjate toiduainete tootmise ja töötlemise edendamises ja sel moel säästvate arengule majanduslikul, sotsiaalsel ja ökoloogilisel viisil kaasaaitamises ei ole iseenesest midagi uut.

Ent Rootsi Leaderi programmi piirkonnas Sjuhäradis ei ole seda varem sel viisil ega selliste ühiste jõupingutustega kunagi tehtud. Peter Drotz, kes varem oli suure toidukaupluse juhataja, töötab nüüd Leaderi projektijuhina, ühendades sedavõrd erinevaid valdkondi nagu võrgustike rajamine, turustamine, koolitus, keskkond ja kvaliteet, tarbijatega seotud tegevused ja logistika. Koondades erinevat liiki toiduainete tootmisega tegelevad väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted, pakkudes koolitust, võttes kasutusele spetsiaalsed kaubamärgid ning parandades transporti ja muud logistikat, paneb see projekt aluse koostööle ning suurendab kohalike toiduainete turustamisvõimalusi.

Eduloo rahastamine

Enne Leader+ toetust mitmeid järke läbinud projektist on praeguseks saanud Leader+ vahendite abil kaubanduslikult tõhus kett, mis ühendab tootjaid ja teisi seotud äriühinguid.

Praegu kuulub tootjate ja töötluste ettevõtjate koostöövõrku ligikaudu 50 liiget, kellest mõned on väga väikesed. Projektikava nägi esialgselt ette vähemalt 40 osalejat. Muude näitajatena võib märkida kümmet uut ettevõtjat, vähemalt kaht uut töötajat vanades äriühingutes, küm-

met uut turustus- ja kauplemiskanalit, kolme uut toodet ja kümnet koolitusseminari 100 osalejaga. Majanduslik eesmärk on suurendada aastast käivet ühe miljoni Rootsi kroonini (109 000 eurot).

Projekti sihtgrupiks on esiteks esmatootja ja töötlemisettevõtja ning teiseks kliendid: toidukauplus, turustussüsteem või tarbija. Ühe projektikavas esitatud väitega kuulutatakse uhkelt: „Projekt suurendab teadmust ja teadlikkust toidu ja keskkonna seostest kõigis toiduainete töötlemisketi etappides: alates tootjast kuni tarbijani.”

Annika Andersson demonstreerib praktilist lähenemist kohalikule toidule

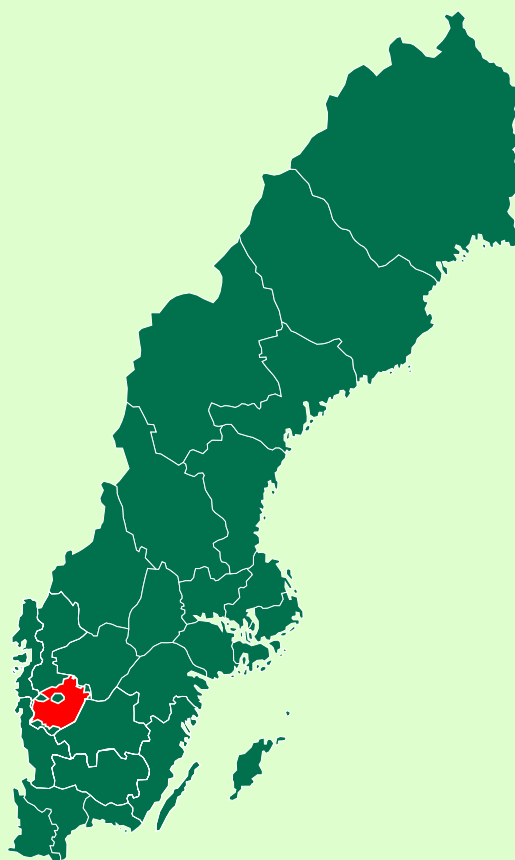
Turundus kui võtmestrategie

Väga põhjaliku teabevahetuse ja turundusplaani kaudu on projekti logo ja kaubamärk saanud piirkonnas väga tuntuks. Koolitustel ei ole käsitletud üksnes toodete kvaliteeti, vaid ka kaubamärgi kujundamist. Turustamistevõttes on erilaadsed, mille hulka kuulub ka telereklaamide tootmine. Ka kohalikes ajalehtedes on erinevatest toodetest ja tootjatest palju kirjutatud. Üheks uueks tooteks on olnud erinevaid tooteid sisaldav kinkekorb.

Selle Leaderi piirkonna nimetus Sjuhärad tähendab tõlkes "seitse kreisi (või maakondade allüksust)" ja seega sai kaubamärgi nimeks loomulikult Sjuhäradsmat: "toit seitsmest ringkonnast". Rootsi keeles kõlab see tunduvalt lihtsamalt, sest rootsi keeles moodustatakse uusi sõnu mitmete sõnade liitmisel. Logo pidi seega loomulikult olema suur seitse.

„Projekti kõige olulisem tulemus on kohalik kaubamärk,” sõnab Leaderi programmi kohalik juht Annika Andersson. „See on muutunud niivõrd tuntuks, et meie haldusüksusse kuuluva Boråsi linna muuseumi iga-aastase jõulunäituse ainsaks teemaks on sel aastal Sjuhäradsmat. Meie toit on nüüd kõrgkultuur.” See on järjekordne näide kohalike toiduainete ootamatust väljundist.

Projekti tulemused viitavad selle edule. Väikese alguse ja mitme faasi järel on ideest saanud nüüdseks äriühing, mis ühendab mitmeid kohalikke toiduainetootjaid, Sjuhäradsmat nende seas. Selle meetmega tagatakse võimalus pakkuda aastas veelgi suuremat toodangumahtu. Äriühing teeb koostööd 200 võrgustikku kuuluva kohaliku toiduainetootjaga ning sel on plaanis avada mitmes suuremas linnas oma kauplused. Hinnangute põhjal peaks selle käive ületama viie aastaga 100 miljonit Rootsi krooni (12 miljonit eurot). Näide, kus väikesest projektist saab kaubandusettevõtja, on tõeline edulugu.

Uus arusaam kohalikust toidust

Liikmesriik: Rootsi

Piirkond, ala: Västra Götaland

Kohaliku tegevusrühma nimetus: Leader+ Sjuhärad

Pindala: 5000 km²

Rahvaarv: 87 600

Projekti kogumaksumus: 587 870 eurot

EL: 153 180 eurot

Muud riiklikud vahendid: 229 770 eurot

Erakapital: 204 910 eurot

Kontaktisik: Annika Andersson

Adress: RåddeGård, Box 5001, SE 514 05 Länghem

Tel: +46 325 40286

Faks: +46 325 40050

E-post: annika@Leader-sjuharad.com

Veebileht: www.Leader-sjuharad.com

Foto: Rootsi koostöövõrgu üksus

PRANTSUSMAA

Chambarani kastanipuude potentsiaali ärakasutamine

Vana puidu uus kasutus

Autor: Prantsusmaa riikliku koostöövõrgu üksus

Üks paljudest
Chambarani kastanisaludest

Drôme'i ja Isère'i vahel paiknevas Chambarani piirkonnas kasvab hulgaliselt kastanipuid, mille kasutuseks kohalik tegevusrühm praegu väljundit otsib.

Möödunud aegadel oli igal talupidajal Chambarani piirkonnas oma kastanipuude salu, mida kasutati enda tarbeks. Tänapäeval on talupidamine muutunud spetsiifiliseks ning kastanipuud ei anna enam sissetulekut. Piirkonna eripärana on säilinud vaid ligikaudu mõned tosinad aiapostide ja viinapuutugede tootjad. „Kastanimetsaga kaetud alad on alakasutatud,” tunnistas kahetsusega François Brun-Buisson, Rhône-Alpes'i piirkonna metsavarakeskuse (CRPF) ekspert. „Meile kuulub 80 000 hektarit kastanimetsa, kuid sellest 65% on harvendamata. Metsakasvatus kui selline puudub ning mets vananeb. Kuna meie piirkonnas ei asu ühtki töötlusteetvõtjat, ekspordime puitu Itaaliasse, ning itaallased müüvad selle meile mööbli näol tagasi...”

Chambarani tegevusrühm, kes soovib edendada kohalike tooteid (eelkõige turismi ja pärandiga seonduvat), on juba 2001. aastast üritanud leida kastanipuidule uusi väljundeid.

Kohalik identiteet

„Palusime Grenoble'i arhitektuurikolledži disainiosakonnal luua kastanipuidust valmistatud mööbli näidiseid,” selgitas Chambarani tegevusrühma projektijuht Gwenaëlle Cayet, „ning toetame meistrite gruppi, kes töötavad välja linnainimestele suunatud lahendusi kastanipuidust mööbli valmistamiseks. Lisaks plaanitakse 106 naaberkogukonnas viia läbi kohalik puiduenergia kampaania.”

2003. ja 2004. aasta jooksul on Grenoble'i arhitektuurikolledži disainerid avastanud kastanipuidu juures mitmeid erinevaid külgi, sealhulgas selle teatavad looduslikud omadused. Kastanipuit on vastupidav ning sobib kasutamiseks välistingimustes, näiteks avalike ehitiste, aiämööbli ja aedade valmistamiseks. Selle koha pealt pakub näitus nimega „Kastani võimalused” erinevaid viise Chambarani kastani käsitlemiseks kohaliku tootena.

Samas ei ole unustatud ka traditsioonilist valdkonda. On võetud ühendust aiapostide ja viinapuutugede tootjatega ning ka viimaste piirkonda jäänud püttseppadega, kes kasutavad endiselt kohalikku puitu.

Mets tõmbab loomulikult hulgaliselt tähelepanu. Eelteabe kogumiseks käivitati GPS-kampaania, et teha kindlaks eraisikutele kuuluvad kastanimetsad. Nagu Prantsusmaal tavaks, on Chambarani metsaala jaotatud väikesteks

üksusteks, keskmiselt 0,72 hektarit omaniku kohta. Koostöös Rhône-Alpes'i piirkonna metsavarakeskuse ja riigimetsakeskusega luuakse hooldatud ja harvendatud katsealad, et kastanipuidu kasutamist taas edendada.

Chambarani ümbruskonna edendamiseks valmistatakse ette õppekomplekti ning praeguseks on juba valminud matkarajad. Kõigi nende algatuste eesmärgiks on taastada selle vähetuntud maapiirkonna identiteet.

Puidust tugipostid on vaid üks osa valmivast toodangust

Chambarani kastanipuude potentsiaali ärakasutamine

Liikmesriik: Prantsusmaa

Piirkond, ala: Rhône-Alpes'i piirkond: Isère ja Drôme

Kohaliku tegevusrühma nimetus: Chambaran

Pindala: 1300 km²

Rahvaarv: 77 900

Projekti kogumaksumus: 640 303 eurot

EL: 232 815 eurot

Muud riiklikud vahendid: 145 689 eurot

Erakapital: 261 799 eurot

Kontaktisik: Gwenaëlle Cayet, Francois Chevrol

Adress: LAG Chambaran, Maison de L'Economie, 7 rue de Colombier, 38162 Saint-Marcellin

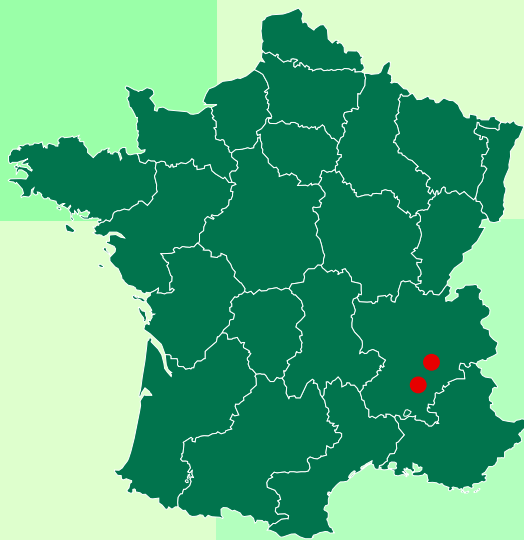
Tel: +33 476 648438

Faks: +33 476 6484 39

E-post: galchambaran@fr.oleane.com

Veebileht: –

Fotod: Prantsuse koostöövõrgu üksus

OSKUSTEABE JA UUTE TEHNOLOOGIATE KASUTAMINE

Maapiirkondades mängib toodete ja teenuste konkurentsivõime suurendamisel olulist rolli olemasolevate teadmiste ja uue tehnoloogia innovatiivne kasutamine. See kehtib eriti Leader+ programmi valdkondades, kus on vajadus kaugemaid ja vähemarenenud piirkondi järgi aidata või vähemalt mitte lasta neil linnakeskustest maha jääda. Selleteemalisel tegevusel on ka tugev horisontaalne mõju, sest see on sageli seotud teiste Leaderi programmi teemadega, nagu elukvaliteedi parandamine, kohalike toodete väärtustamine ning loodus- ja kultuurivarade tõhusaim kasutamine.

Peame arvestama ka sellega, et olemasolevate teadmiste ja oskusteabe kasutamine võib olla sama tõhus kui mis tahes uus tehnoloogia, ning et võtmeküsimus on sobiva tehnoloogiataseme leidmine. Leader+ programmi raames on palju erinevaid mooduseid oskusteabe ja uute tehnoloogiate projektidesse integreerimiseks ning näiteid positiivse mõju kohta kohalike inimeste elule ja tööle. Järgnevalt kirjeldatud juhtumid ilmestavad nii kõnealuse teema käsituste innovaatsust kui ka varieeruvust Leader+ raames üle kogu Euroopa.

MADALMAAD

Pragmaatiline lähenemine näitab, kuidas Leader+ ühendab looduse uue tehnoloogiaga

Geograafilise informatsiooni süsteemi (GIS) rakendamine põllumajandusmaastike hooldamiseks

Texeli saarel on ligikaudu 150 talupidajat, kes on näidanud oma tahet kaitsta ja taastada looduse ja maastike väärtusi. Nende panus seisneb säästva põllumajanduse ja aianduse põhimõtete rakendamises tingimusel, et see pakub majanduslikult tasuvat ettevõtlust. Need talupidajad on koondunud De Lieuw' nimelisse ühingusse, mis pakub erinevaid maastikukaitsega seotud raamistikke. On koostatud kolme liiki raamistikud:

- niidulindude kaitsmine;
- taimeteadusearengu ja loomastiku majandamise edendamine;
- erinevate maastikuelementide säilitamine.

Talupidajad saavad tehtud töö ja heade tulemuste eest mõistlikku tasu. Samas tuleks rakendada meetodit, mis vastaks ka teatud eritingimustele.

De Lieuw koordineerib subsidiiumitaotluste esitamist valitsusele, koostades lõpliku raamtaotluse. Samas tähendab see, et De Lieuw'st on saanud ka valitsuse kontaktisik, kes vastutab töötulemuste näitajate esitamise ning subsideeritud raamistike andmete ajakohastamise eest. Tänapäev tehti kogu töö käsitsi, kuid enam ei ole see võimalik. Projektide haldamine vajas automatiseerimist, seetõttu töötati kaasaegse tehnoloogia abil välja põllumajandusmaastike hooldamise geograafilise informatsiooni süsteem (GIS).

Selle projekti taga seisavad: *Vereniging De Lieuw voor Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer* (De Lieuw' põllumajandusmaa- ja maastikukaitse ühing) Texeli saarel, koostöös In Natura katusorganisatsiooniga.

Lisaks sellele, et geograafilise informatsiooni süsteem (GIS) on De Lieuw' ühingu töö automatiseerinud, on see töö ka palju professionaalsemaks muutnud. Seeläbi on De Lieuw'l parem võimalus oma liikmeskonda kiiresti suurendada. See on väga positiivne areng, sest põllumajandusmaastike kaitsmine on saare elu järjepidevuse tagamiseks oluline. Samas pakub see huvi ka talupidajatele, sest kõnealuse teenuse osutamine toob kaasa täiendava sissetuleku. Texeli saarel on praegu projekti katsetamise aeg, pärast seda saab süsteemi ka riigi teistes piirkondades kasutusele võtta.

Texel on koduks uuele maastikuhoidussüsteemile

GIS-süsteemi rakendamine põllumajandusmaastike hooldamiseks

Liikmesriik: Madalmaad

Piirkond, ala: Põhja-Hollandi provints: Texel

Kohaliku tegevusrühma nimetus: Põhja-Hollandi tipp ja Texel

Pindala: 463 km²

Rahvaarv: 13 737

Projekti kogumaksumus: 23 500 eurot

EL: 7800 eurot

Muud riiklikud vahendid: 7900 eurot

Erakapital: 7800 eurot

Kontaktisik: Ineke Hin

Address: Ottersaat 5, 1792CC Oudeschild

Tel: +31 222 314072

Faks: +31 222 314072

E-post: inekihin@hetnet.nl

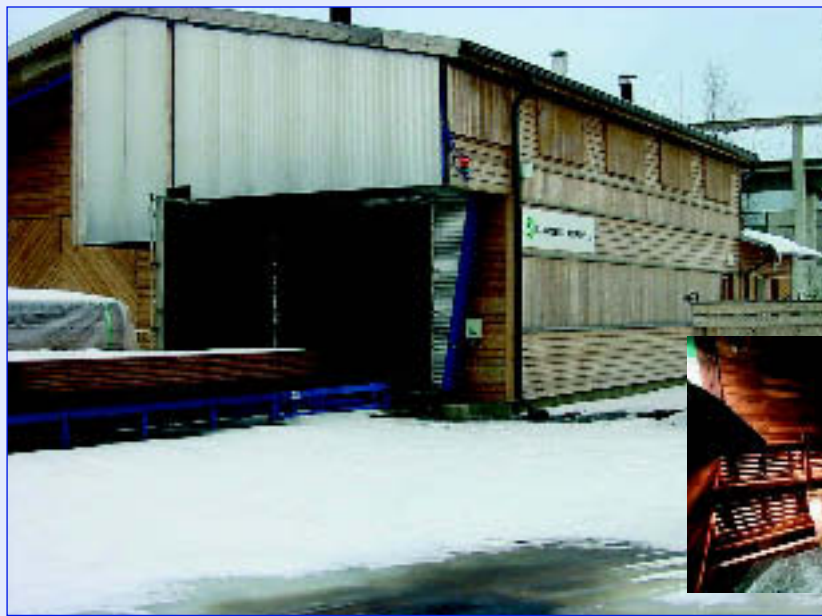
Veebileht: –

Foto: Madalmaade koostöövõrgu üksus

SOOME

Kahte piirkonda ühendavalt koostööprojektilt oodatakse erilisi lõpptulemusi

Iiri sitka kuuse puidu termotöötlemine

Puidu termotöötlemine tähendab ka inimeste termotöötlemist

Nii Soome Lõuna-Pohjanmaa piirkonnas paiknevas Suupohja piirkonnas kui ka Iirimaa Wicklow' piirkonnas on puidul elatusallikana suur tähtsus. Iseäranis Wicklow's, kus sitka kuusk on üks peamisi puuliike, kuid sitka kuusk asustab ka suhteliselt suurt osa kogu Iirimaa metsaaladest. Kuna sitka kuuske leidub nii ohtralt, peavad ka iirlased sellele puidule enam rakendust leidma.

2001. aasta suvel külastasid Suupohja ettevõtjate esindajad Wicklow'd ja arutasid koostöövõimalusi kohalike puidusektori esindajatega. Suupohja rühmal oli juba pikaajaline kogemus puidu termotöötlemisel. Nad uskusid, et Suupohja piirkonna puidu- ja mööblitööstajad võivad aidata Wicklow' ettevõtjatel sitka kuuske laialdasemalt kasutada, sest Suupohja ettevõtjate arvates sobib nende puidu termotöötlemise meetod ka sitka kuusele.

Koostöö sai alguse soomlaste ja iirlaste selleteemalise esialgse uurimisprojektiga aastal 2001. Uurimistulemused näitasid, et termotöötlemine on sitka kuusele sobiv.

Koostööuuring

Esialgse uurimise järel koostöö Suupohja ja Wicklow' vahel jätkus, sest sitka kuuse termotöötlemist on tulnud edasi katsetada. Samas on oluline ka see, kuidas Suupohja ettevõtjad said iirlasi termotöötlemismeetodi esialgsel rakendamisel ja selle edasisel kasutamisel aidata.

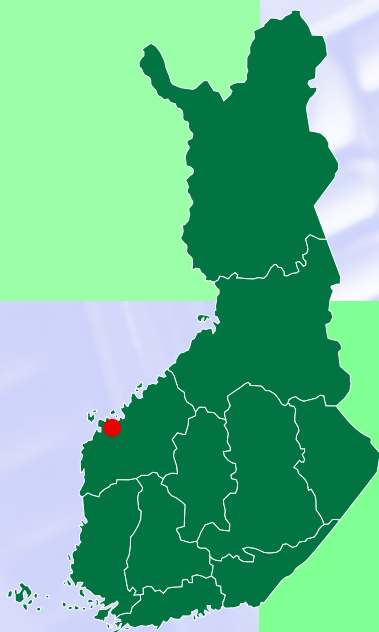
Juba praegusel arenguetapil on Wicklow' äriühingud termotöötlemismeetodiga väga rahul. Kohalikud äriühingud, kelle arvates meetod on kasulikuks osutunud, on valmistanud selle abil muu hulgas erinevaid kohalikule turule mõeldud tooteid. Kui termotöötlemismeetod osutub laiema koostöö raames edukaks, on Iirimaaal kavas luua

spetsiaalne termotöötlemisettevõte. Suupohja inimesed muidugi jätkavad oma osalust selles projektis.

Veel parem on see, et samaaegselt eespool nimetatud projektiga on Suupohja ja Wicklow' vahel käima lükatud edukas toodanguvahetus.

Suupohja ja Wicklow' koostöö sai teoks Suupohja Arenguassotsiatsiooni Leader+ katseprojekti „Rahvusvaheline koostöö puidu- ja mööblitootmise alal“ tulemusena. Soome on puidu termotöötlemise alal teerajaja.

liri sitka kuuse puidu termotöötlemine

Liikmesriik: Soome

Piirkond, ala: Pohjanmaa

Kohaliku tegevusrühma nimetus:

Suupohja Arenguassotsiatsioon

Pindala: 3126 km²

Rahvaarv: 33 000

Projekti kogumaksumus: 62 000 eurot

EL: 26 350 eurot

Muud riiklikud vahendid: 26 350 eurot

Erakapital: 9300 eurot

Kontaktisik: Paavo Mattila

Address: Tehnologiapuisto 1, 61800
Kauhajoki, Finland

Tel: +358 6 230 8451

Faks: +358 6 230 8452

E-post: paavo.mattila@kauhajoki.fi

Veebileht: suupohjankehittamisyhdistys.fi

Fotod: Soome koostöövõrgu üksus

Projekt nõuab ka visuaalset ettekujutust piirkonnast

AUSTRIA

Austria piiriala kasutab uute tehnoloogiate võimalusi piirkonna arengut käsitlevate teadmiste jagamiseks

Steiermarki vulkaanimaa piirkondlik teabehaldussüsteem

Steiermarki vulkaanimaa on Austria Steiermarki liidumaa kaguosas paiknev Leader+ ühing, kuhu kuulub 67 kogukonda. See piirkond hõlmab peamiselt põllumajandusmaad ning seal elab ligikaudu 90 000 inimest. Enne Euroopa Liidu laienemist oli Steiermarki vulkaanimaa majanduslikult kehvajärjel olev ala Ungari ja Sloveenia piiri ääres. Selleks, et ühenduse laienemisest kasu saada ja majandusprobleemidele lahendus leida, loodi Steiermarki vulkaanimaa regionaalarengu programm. Selle raames toetatakse ja täiustatakse tegevusi piirkonna jätkusuutliku arengu edendamiseks. On välja töötatud piirkondlik teabehaldussüsteem, mis võimaldab regionaalarengut jooksvalt hinnata ning toetab ja täiustab pidevalt piirkonna säästva arenguga seotud tegevusi.

Süsteemi osad

Piirkondlike arendustegevuste toetamiseks peavad olema loodud võimalused järgmiste tegevuste teostamiseks:

- arendustegevuste dokumenteerimine;
- vajalike teadmiste saamine;
- kodanike kaasamine regionaalarengusse;
- vajalike teadmiste edasiarendamine;
- asjakohase teabe ja teadmiste levitamine.

Piirkondlikul teabehaldussüsteemil on tehniline osa, mille hulka kuulub pidevalt ajakohastatav Interneti-portaal (mitmedimensioonilise kasutaja kontrollsüsteemiga Internet ja Intranet), ning teadlikkust arendav osa, mille

eesmärgiks on luua piirkonna osalejate hulgas teadmiste jagamise kultuur.

See Interneti-portaal põhineb mitmedimensioonilisel andmebaasil, mis olenevalt süsteemi vajadustest koosneb erinevatest moodulitest. Järgnevalt on esitatud mõningate moodulite kirjeldus:

Moodul „Steiermarki vulkaanimaa“. See moodul hõlmab piirkonna ajalugu, nägemust Steiermarki vulkaanimaa regionaalarengust ning samuti pildimaterjali selle väga erilise piirkonna kohta. Selle mooduli uudiste osas (sealhulgas ka uudiskiri) edastatakse aktuaalset teavet kõigist vulkaanimaa kogukondadest ja organisatsioonidest.

Moodul „Caldera teadmised“. See moodul annab kasutajatele teavet kõigi piirkonna projektide kohta. Kasutajail on võimalus omavahel suhelda ning see loob iseenesest täiendavad teadmised erinevate projektide raames. Uute projektiideede leidmiseks salvestab ideegeneraator kõik kodanike poolt esitatud huvitavad projektiideed, soodustades seeläbi projektide innovaatsilisust. Interneti-põhised keskkonnad võimaldavad kasutajatel arutleda teemade üle, saata e-kirju ning laadida üles dokumente teadmiste jagamiseks ja uute regionaalprojektide väljatöötamise üle arutlemiseks.

Moodul „Tuleviku töötoad“. Tuleviku töötoad on piirkonna ettevõtjate füüsilised kogunemiskohad, kus arutatakse ja koostatakse uusi projekte ning jagatakse teadmisi regionaalarengu kohta. Eelseisvate seminaride läbiviimise ettevalmistamine dokumenteeritakse piirkondliku teabe-

haldussüsteemi tehnilise osa kaudu. Erinevate teemade lõikes koostatakse protokollid ja projektikirjeldused ning dokumenteeritakse projekti käsitlevad teadmised, mis tehakse Interneti-portaali kaudu kõigile kättesaadavaks. Seega on kõik piirkonnas toimuvast teadlikud ning asjast huvitatud piirkonna osalejatel on tunduvalt lihtsam saada vajalikku teavet ja regionaalarengus kaasa lüüa.

Moodul „Piirkonna vulkaanimäng (www.vulkanoid.at)”. Selles Interneti-viktoriinis on palju erinevaid küsimusi Steiermarki vulkaanimaa kohta, võimaldades inimestel saada vabas vormis palju teadmisi selle piirkonna kohta. Koostöös piirkonna ettevõtjatega saavad iga kuu parimad mängijad auhinnaks tšekid nende ettevõtjate teenuste kasutamiseks. See võimaldab väga innovaatilisel moel levitada vajalikke piirkonnaelu puudutavaid teadmisi ning suurendada piirkonna ettevõtjate tustust.

Tulevikuväljavaated

Piirkondlikust teabehaldussüsteemist kavatakse luua kõigi piirkonna teadmuspõhiste protsesside platvorm. Tulevikus toimub teabe edastamine Intraneti kaudu (koos traadita laivõrguga), muutes edastamise tunduvalt odavamaks. Piirkondliku teabehaldussüsteemi teadmistaas muudab võimalikuks uute innovaatiliste projektide organiseerimise. Lõpuks ühendatakse see süsteem Euroopa Liidu uute liikmesriikide (eelkõige Sloveenia ja Ungari) teiste süsteemidega, et moodustada seeläbi „võrgustatud piirkond”.

Edasised sammud „võrgustatud piirkonna” loomiseks

- Piirkondadevahelise ühenduse loomine (selle ühenduspunktideks on kogukonnad, avaliku võimu kandjad, koolid, ülikoolid ja vulkaanimaa Interneti-portaal);
- samalaadsete andmebaaside loomine (uudised, üritused, äriühingud, ühingud jms) teadmiste jagamise lihtsustamiseks;
- koostöö teiste piirkondadega ja edasiste teadmispõhiste projektide väljatöötamine.

Steiermarki vulkaanimaa piirkondlik teabehaldussüsteem

Liikmesriik: Austria

Piirkond, ala: Steiermarki vulkaanimaa

Kohaliku tegevusrühma nimetus:

Steirisches Vulkanland

Pindala: 969 km²

Rahvaarv: 90 000

Projekti kogumaksumus: 305 554 eurot

EL: 152 777 eurot

Muud riiklikud vahendid: 152 777 eurot

Kontaktisik: Dr Beatrix Lenz

Address: Dörfel 2, A-8330 Kornberg, Austria

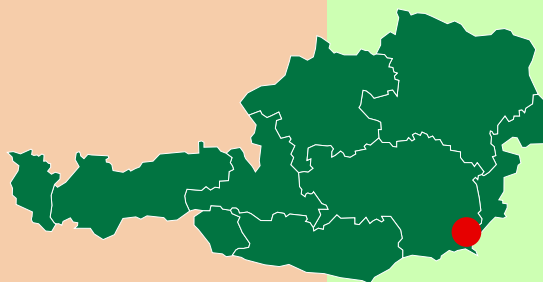
Tel: +43 3152 838014

Faks: +43 3152 83804

E-post: info@vulkanland.at

Veebileht: www.vulkanland.at

Fotod: Steiermarki vulkaanimaa tegevusrühm

Steiermarki vulkaanipiirkond on olemuselt peamiselt põllumajanduslik

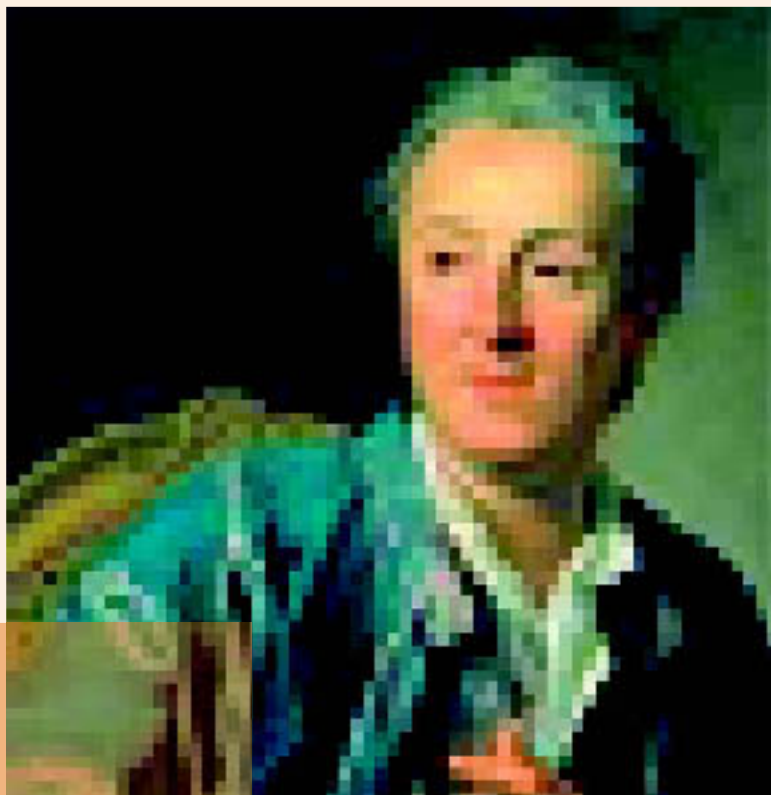
LOODUS- JA KULTUURIVARADE TÕHUSAIM KASUTAMINE

Üheks viisiks, kuidas Leader+ üritab säästvat maaelu arengut edendada, on loodus- ja kultuurivarade tõhusaim kasutamine. See nõuab täpset arusaama varade „parimast kasutusest“. Nimetatud mõiste võib tähendada loodusvarade arukat ja tõhusat kasutamist lähtuvalt pikaajalisest perspektiivist, eelkõige haruldaste varade puhul. See tekitab loomulikult mõtteid uute tehnoloogiate ja oskusteabe kasutamise kohta ning paneb otsima varade kasutamise viise, millel on mitu mõjuala, nagu majanduslik, sotsiaalne ja keskkonnaalne. Sellele osutavad selgelt ka järgmised Leader+ projektid.

Diderot' järeltulijad teevad algust digitaalse revolutsiooniga

Autor: Prantsusmaa riiklik koostöövõrgu üksus

Diderot' keskus on ambitsioonikas majandusprojekt, mis kätkeb kahte Leader+ programmi teemat: „Kultuuri- ja loodusvarade tõhusaim kasutamine“ ning „Oskusteabe ja uute tehnoloogiate kasutamine“. Projekti juhtimine on koondunud Langres' linna. Leader+ programmi raames teeb linn koostööd Pays de Langres' entsüklopeedia koostamisel.

Püüdke ette kujutada väikelinna, mis on ümbritsetud iidse maapiirkonnaga, mille rahvastiku tihedus on pidevas languses, ulatudes vaid 15 elanikuni ruutkilomeetri kohta. Kujutage ette ka käputäit kohalikke esindajaid ja huvigruppe, kes saatust trotsides otsustavad kohalikus piirkonnas 21. sajandi tehnoloogiakeskuse luua. See võtab kokku ka Diderot' keskuse projekti taotlused, mille eesmärgiks on levitada Pays de Langres' nime ja kuulsust teadmispõhises majanduskeskkonnas. Mis puudutab viljakat Diderot'd, siis on selle projekti näol tegemist suuremahulise tulemusena, millele on viimaks antud ka digitaalne kuju.

Denis Diderot' vaimsus

Projekti ajalugu ulatub tagasi aastasse 2001, mil esitleti Leader II programmi raames läbi viidud uurinut Pays de Langres' kuvandi kohta. Kultuurilis-pärandliku projekti ettepanekud põhinesid kohalikul kuulsusel: Denis Diderot'l. Arutati ka portaali loomist kõnealuse autori kohta, multimeediakujunduse õppekursuste väljatöötamist jms. Sellest lähtepunktist alustades võttis Langres' linna uus töörühm Diderot' keskuse oma huviorbiiti ning täiendas kavasad, ühendades need digitaalse kultuurilise sisu loomisel põhinevaks majandusarengu projektiks.

Aprillis 2003, mil korraldati osaliselt Leader+ programmi poolt rahastatud rahvusvaheline teadmiste kaardistamise sümposium, pani Langres' linn programmile nurgakivi ja lasi selle ka koheselt käiku. Projekt hõlmab nelja üksteist täiendavat valdkonda: digitaalse ettevõtluse arendamine; uurimis- ja arendustegevuse kaasamine piirkonda; koolitus ja kõrgharidus; ning lõpuks ka kohalik identiteet.

Digitaliseeritud pärand

Pays de Langres' kohalik Leader+ tegevusrühm on projekti viimase valdkonnana usaldanud Diderot' kes-

kusele ülesande hoolitseda portaali tehnilise arengu eest. Selle kaudu esitletakse kohaliku piirkonna elavat entsüklopeediat – see on tegevus, mis omakorda moodustab Leader+ programmi põhijoone. Projekti eesmärk on teha kõigile võimalikuks kohalike loodus- ja kultuurivarade digitaalsel kujul edastamine ja varade reklaamimine. Seeläbi osutub võimalikuks avastada kohalikku pärandit, mis on seotud humala kasvatamise ja töötlemise ning korvipunumiskustega, samuti näha kohalike kaastöötajate hooldatavaid looduslikke vaatamisväärsusi, mida on Leader+ programmiga juba toetatud. Samuti on kohalikust pärandist huvitatud Pays de Langres' elanikel võimalik ise entsüklopeediat täiendada. Nii on näiteks algajal koorilauljal võimalik esitleda Internetis graafilisi ja helilisi dokumente, et tutvustada teistele veel üht näidet kohalikust rikkusest. Pays de Langres loodab seega ühendada uue puhta ja vaikse majanduselu oma avaruse ja kultuuripärandiga.

Koostöövahendid maailma väärtuste ümberhindamiseks

„Siin sündis Denis Diderot. Me ei ürita tema mõttekäike taastada: pigem näeme temaga teatavat seost vaba mõtlemise, teadmiste üldise juurdepääsu ja maailma rahvaste suhete avatuse tasandil. Langres' piirkond on väike ja jääb väikeseks. Kuid me oleme oma eesmärkides kindlad ning ei anna alla. Diderot' keskus on ühendav projekt, mis koondatakse enda ümber üksteist täiendavaid tegevusalasid. Loodame töötada välja koostöövahendid, et rakendada sõna otseses mõttes osalusdemokraatiat ning anda paljudele kohalikele võimalus digitaalselt väljenduda...

Uute geograafilise informatsiooni süsteemide kaudu tahame kokku koguda ka oma piirkonna rahvuslikud rikkused,“ rõhutab Langres' abilinnapea Richard PIERRE.

Diderot' keskus

Liikmesriik: Prantsusmaa

Piirkond, ala: Pays de Langres, Haute-Marne'i departemang

Kohaliku tegevusrühma nimetus: Pays de Langres

Pindala: 2194 km²

Rahvaarv: 47 700

Projekti kogumaksumus: 789 000 eurot

EL: 394 000 eurot

Muud riiklikud vahendid: 395 000 eurot

Kontaktisik: Richard Pierre

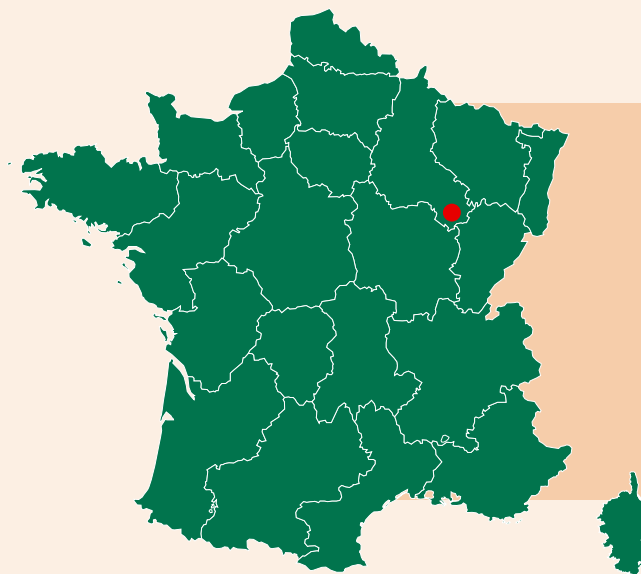
Address: P.O. Box 127, F-520206 Langres Cdx, France

Tel: +33 6 72890163

Faks: –

E-post: contactpole-diderot.com

Veebileht: www.pole-diderot.com

KREEKA

Muistse Kreeka kaasaegne, uues valguses olümpiamängude ja kohaliku veiniproduktori käsitlus

MUISTSETE NEMEA MÄNGUDE TAASELUSTAMINE

Peloponnesosel asuv Nemea, kus Herakles täitis oma esimese ülesande, on ka üks neist neljast Kreeka paigast, kus toimusid Vana-Kreeka olümpiamängud. Muistsed Nemea mängud toimusid iga kahe aasta järel ning nende religioosse, sportliku ja kultuurilise tähenduse tõttu peeti neid väga olulisteks.

Kui väljakaevamistel tuli päevavalgele antiikne Nemea staadion, moodustasid kohalikud elanikud Muistsete Nemea Mängude Taaselustamise Ühingu. Sellesse ühinguusse kuulub enam kui 1200 liiget 45 riigist, ning vanade tavade austamiseks korraldab ühing iga nelja aasta järel kaasaegsed mängud.

Mängudel võivad osaleda inimesed kogu maailmast, olenemata nende soost, vanusest, religioossetest tõekspidamistest ja päritolust. Auhinnaks on osalemisrõõm ja rahulolu, mis saadakse kohtumisest inimestega, kes hindavad „spordi iidseid ideaale ja rahumeelset koosolemist“. Mängudel ei jäädvustata rekordeid ning puuduvad reklaamipinda omavad sponsorid.

2004. aastal toimusid kolmandad muistsed Nemea mängud kaasaegsel kujul. Mänge toetati Põhja-Peloponnesose kohaliku Leader+ programmi raames 18 750 euro suuruse summaga. Neil kolmandatel mängudel oli 700 osalejat 47 riigist, kellest noorim oli viie- ning vanim koguni 97aastane!

Lisaks spordiüritustele toimusid kahe päeva jooksul muusikasündmused, muistsete mängude tekkelugu kujutav teatrietendus, ekskursioonid läheduses paiknevasse arheoloogiaparki, kus on restaureeritud Nemea Zeusi iidne tempel, muistsed termid ja kaasaegne muuseum; ning kohalike veinivabrikute poolt korraldatud jalutuskäigud Nemea kuulsate veiniaedadade radadel.

Lõputseremoonial, kus osales üle 5000 pealtvaataja, pakuti muistses Nemea külakeskuses kohalikku veini ja traditsioonilist toitu (mida valmistasid ja tasuta pakkusid kohalikud elanikud).

Nende viimaste ürituse toimumise aastate jooksul on ka piirkonna küllastajate arv suurenenud. See on aidanud

kaasa nii Nemea rahvusvahelisele tuntusele kui ka sealse veini populaariseerimisele.

Nemea teiste mängude ideele tuginedes korraldas Aethliose ühing 2000. aastal tähelepanuväärse 187 kilomeetri pikkuse maratoni. Maratonirada saab alguse antiiksel Nemea staadionilt, mis asub muistsel olümpiastaadionil, ning läbib kogu Kesk-Peloponnesose, pakkudes imetlemiseks looduslikult eriti kauneid piirkondi, arheoloogilisi alasid ja traditsioonilisi asulaid. Leader+ toetusel toimus 2004. aastal teine pikamaajooks. Selles osales ühtekokku 84 sportlast 14 riigist, mis oli üle kahe korra rohkem kui 2000. aastal.

Jooksuga mängude taassünni poole

Muistsete Nemea mängude taaselustamine + Aethliose ühing

Liikmesriik: Kreeka
Piirkond, ala: Peloponnesos
Kohaliku tegevusrühma nimetus: Põhja-Peloponnesose arengusihtasutus S.A.

Pindala: 4398 km²
Rahvaarv: 79 356

Nemea mängud
Projekti kogumaksumus: 25 001 eurot
EL: 14 063 eurot
Muud riiklikud vahendid: 4688 eurot
Erakapital: 6250 eurot

Aethliose ühing
Projekti kogumaksumus: 6726 eurot
EL: 3783 eurot
Muud riiklikud vahendid: 1261 eurot
Erakapital: 1682 eurot

Kontaktisik: Hr Kostouros George
Adress: Levidi, Arkadia, GR 220 02
Tel: +30 27960 22 051
Faks: +30 27960 22 020
E-post: anvope@tri.forthnet.gr
Veebileht: www.anvope.gr

Fotod: Kreeka koostöövõrgu üksus

KREEKA

PIIRKONNA VEINIKULTUURI TUNNUSTAMINE

Peloponnesose piirkonna südames, Nemea veinitootmiskiirkonnas asub muistne Korinthía Kleonesi küla, mis on küllastajatele tuntud oma kvaliteetsete viinamarjaisanduste poolest. Küla parimas asukohas asub veinitootmisega tegelev pereettevõte, mida on peetud juba kolm põlvkonda. See on spetsialiseerunud traditsioonilise punase veini tootmisele, kasutades kohalikku viinamarjasorti „Agiorgitiko“.

See äriühing ei tegutse mitte ainult Kreeka turul, vaid toodab veini ka ekspordiks. Kohaliku Põhja-Peloponnesose Leader+ programmi toetuse ja abiga on äriühing koostanud investeeringuprojekti kogueelarvega 151 355 eurot, millest toetus moodustab 111 057 eurot. Projekti kaudu on äriühing üritanud ühildada veinitootmist piirkonnas populaarsust koguva veiniturismiga ning tõsta samas oma

veini väärtust selle mütoloogilise ja ajaloolise päritolu rõhutamisega.

Projekt hõlmab 200 ruutmeetrile kavandatud mitmetarbelist külustuskeskust. Siin on küllastajatel võimalik tutvuda kohaliku veiniga ja selle päritoluga laiemalt, mitte ainult degusteerides toidu kõrvale või ilma, vaid ka audiovisuaalsete presentatsioonide kaudu, mis esitlevad iseloomulikke näiteid kohalikust kultuurist ja traditsioonidest. Kohaliku gastronoomia edendamiseks pakutakse küllastajatele ka kohaliku toidu nautimise võimalust. Projekti eesmärgiks on muuta veinivabrik kohaliku veinikultuuri keskuseks, kuhu koondatakse toote arengu tutvustamisega seotud üritusi. Läheduses paiknevas veinivabrikus on küllastajatel võimalik näha ka traditsioonilist veinivalmistamisprotsessi.

Vanad veinikeldrid pakuvad täiuslikku degusteerimisvõimalust

Tähelepanu on suunatud kohalikule veinikultuurille

Äriühing teeb koostööd ka Ateena veinikeldrite ja Argolida turismiettevõtjatega. Seeläbi edendatakse piirkondi, kus paiknevad arheoloogilised vaatamisväärsused (Heraklese tempel, Nemea arheoloogiapark, kus asub restaureeritud Zeusi tempel, muistne staadion ja muuseum, Aidonia Mükeene kloostrimuuseum ja Adrianeio akvedukt).

Hiljutise pilootprojekti läbiviimise ajal külastas piirkonda suur hulk inimesi, kelle hulgas oli üsna palju korduvkülastajaid.

Piirkonna veinikultuuri tunnustamine

Liikmesriik: Kreeka

Piirkond, ala: Peloponnesos

Kohaliku tegevusrühma nimetus: Põhja-Peloponnesose arengusihtasutus S.A.

Pindala: 4398 km²

Rahvaarv: 79 356

Projekti kogumaksumus: 169 928 eurot

EL: 89 174 eurot

Muud riiklikud vahendid: 21 884 eurot

Erakapital: 58 870 eurot

Kontaktisik: Hr Kostouros George

Aadress: Levidi, Arkadia, GR 220 02

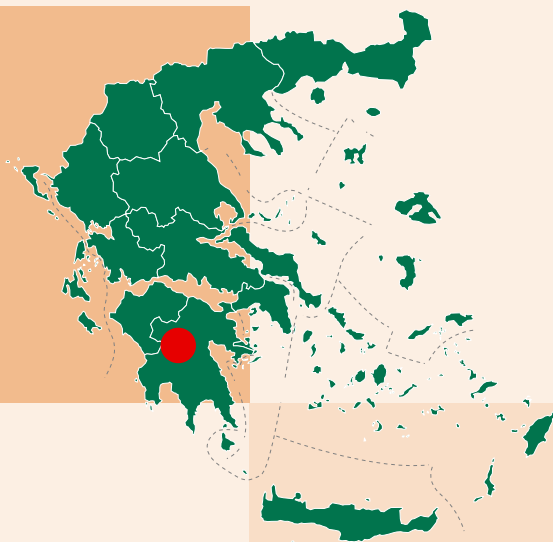
Tel: +30 27960 22 051

Faks: +30 27960 20 020

E-post: anvope@tri.forthnet.gr

Veebileht: www.anvope.gr

Fotod: Kreeka koostöövõrgu üksus

KOOSTÖÖ MAAELU ARENDAMISEKS

Leader+ programmi raames toetatakse koostööd teise meetme kaudu. Programmil on kaks dimensiooni: esiteks ühe liikmesriigi piires toimuva koostöö (riigisisene piirkondadevaheline koostöö) toetamine, teiseks mitme liikmesriigi vahelise koostöö (riikidevahelise koostöö) toetamine. Mõlema koostöövormi aluseks on koostööst lisaväärtuse tuletamise idee, kas siis projekti elujõulisuseks vajaliku mahu ja/või julgustuse kaudu, mida pakuvad koostöös ühendatud teadmised ning inim- ja rahalised ressursid. Koostööprojekti tuleb alati käsitleda ühisprojektina ning toetada võimaluse korral ühise struktuuri kaudu.

Olenemata sellest, kas tegu on riigisisese või riikidevahelise koostööga, võib seda lisaks Leader+ raames valitud piirkondadele laiendada ka Leader I ja II programmide piirkondadele või teistele maapiirkondadele, mis on organiseeritud vastavalt Leaderi programmi lähenemisele ning mis on liikmesriikide poolt tunnustatud.

Riikidevahelises koostööprojekti peavad osalema kohalikud tegevusrühmad vähemalt kahest liikmesriigist. Ühendusepoolse osalise rahastamise tingimustele vastavad üksnes Leader+ programmi valitud piirkondade tegevused. Animatsiooniga seotud kulutused on siiski abikõlblikud kõigis kõnealustes piirkondades. Kui Leader+ programmi valitud piirkond sõlmib selle meetme tingimustele vastava koostööprojekti ühendusse mittekuuluvat piirkonnaga, mis on organiseeritud Leaderi programmile vastavalt, on Leader+ piirkonnaga seonduvad tegevused abikõlblikud.

Selles kontekstis on maapiirkondade Euroopa vaatluskeskuse ja selle Leader+ Contact Point'i üks peamisi ülesandeid edendada Euroopa tasandil toimuvat koostööd, seda eelkõige riiklike üksuste abistamisega koostöö koordineerimisel ja toetamisel.

Järgnev juhtum Skandinaaviast on heaks näiteks riikidevahelisest koostööst. See näitab selgelt vajadust ühtse tegevuskava ja projekti koordineerimise järele.

Lehtpuit pakub nii istumiskohta kui ka reisimisviisi

TAANI-ROOTSI

Koostöömudelina annab see projekt ülevaate Leader+ programmi teise meetme liikmesriikide vahelise rakendamise praktilistest külgedest

Lehtpuidu kasutusvõimalused

Projekti taust

Lehtpuitu kasutatakse laialdaselt mööbli, põrandakatete, köögimööbli, kappide, hoonete voodrilaudade, uste, akende jms valmistamisel. Smålandi ja Limfjordi rühmade tegevuspiirkondades asuvad mitmed puidu- ja mööblitootmisega tegelevad äriühingud.

Juba siseriiklikul tasandil kujutas see projekt võimalust mööblisektori tugevdamiseks, arendades nii mõlemat keskust kui ka ümbritsevaid maapiirkondi. Koostöö muutus võimalikuks siis, kui mõlemad pooled mõistsid, et vastavates puidusektorites on toimumas pidev areng. Koostööhuvi suurendas veelgi Piirkondliku Lehtpuidukeskuse olemasolu Rootsis ning riikliku Mööbli ja Puidu Arenduskeskuse olemasolu Taani poolel. Seega said need kaks tegevusrühma edendada oma piirkondade arengut ning jagada teadmisi ja kogemusi ka teiste samasuguste maapiirkondade hüvanguks.

Puidu- ja mööblisektori arengut iseloomustavad järgmised tegurid: pidev nõudlus uute toodete järele; üha laieneva puiduvaliku, sh kase ja vahtra ning ka teiste traditsiooniliselt vähemkasutatud puiduliikide kasutamine; puidu kui tooraine kasutamise uute võimaluste loomine ning järjest suurenev vajadus sektori arendamiseks ja uuendamiseks, sest männipuidust ja puitlaastplaadist tooted ei ole enam majanduslikult tasuvad.

Eeldatavasti on puidusektoris nii suur vajadus kui ka hea võimalus tugevdada ja arendada tootearenduse, tootmise, müügi jm koostöövõrke. See võimaldaks parandada Smålandi ja Limfjordi rühmade tegevuspiirkondade majanduslikku olukorda, suurendada tööhõivet ja edendada sealseid asulaid, samuti maapiirkondi üldiselt.

Projekti algatajana visandas Smålandi rühm ühisprojekti kava ning oli Leader+ programmi koostöönuuete kohaselt ka selle projekti juhtpartner. Osalevate rühmade projektiga seotud ülesanded viiakse ellu teistest osalistest

Lehtpuit pakub nii istumiskohta kui ka reisimisviisi

sõltumatult. Samuti on nad vastutavad oma rahalise poole eest, mis tähendab riigi kaasrahastamise taotlemist, ELi toetuste taotlemist, aruannete esitamist jne.

Ühisprojekti eesmärgid

- Riikidevahelise ja riigisisese koostöö tugevdamine lehtpuidu kasutamise võimaluste avardamiseks, uute toodete ja tootmisviiside arendamiseks, müügi suurendamiseks jms;
- lehtpuidu uute kasutamise võimaluste loomine olemasolevate toodete edasiarendamiseks ja uute toodete väljatöötamiseks, müügi ja turunduse tugevdamine, väljaõppevõimaluste toetamine puidusektori tootekujunduse arendamiseks, innovatiivsete vahendite kasutuselevõtuks jms;
- lehtpuidu kasutamise võimaluste suurendamine, pannes suuremat rõhku ka sellistele kaasaegsetele väärtustele nagu säästvus, päritolu jms, ning tootmise ja turunduse tugevdamine; „naturaalse kvaliteedi“ kui lehtpuidust toodete uue kaubamärgi arendamine;
- puidusektori laiema arengu edendamine, parandades seeläbi ka maapiirkondade majanduse, tööhõive, sealsete asulate jms olukorda.

Projekti arenguastmed ja meetmed

1. Kaht tegevusrühma võrreldakse nende piirkondade puidusektorite parimate arengu- ja tegevusvõimaluste osas. Muuhulgas hinnatakse ühise tootearenduse, turunduse, müügi, müügikanalite vastastikuse kasutamise jms võimalusi. Arenguvõimalusi tuleb kirjeldada ja liigitada, lähtudes algatuse valdkonnast, milleks on näiteks puidutootmine, tootearendus, tootmine, müük jne.

Osana sellest selgitustööst külastavad tegevuspiirkondade ettevõtjad teise rühma tegevuspiirkonna ettevõtjaid, et saada ülevaadet ühistest arenguvaldkondadest jms.

Taani-poolse projektiosa juht on Mööbli ja Puidu Arenduskeskus või üks ärikeskustest ning Rootsi poolel Piirkondlik Lehtpuidukeskus, koos erinevate ettevõtjatega.

2. Läbiviidud selgitustöö alusel tehakse konkreetsed arenguprojektide ettepanekud ning rühma eri osalistele antakse konkreetsed ülesanded.

Projektijuhtimine toimub sarnaselt eelmise punktiga.

3. Projekti Taani-poolsed koostööpartnerid valivad kuni kolm arenguprojekti ning viivad projektid katsetamise eesmärgil ellu.

Võimalikud koostöövaldkonnad hõlmavad uute kvaliteetkaubamärkide väljatöötamist toodetele, mis on selge ja keskkonnasõbraliku päritoluga (näiteks: „Sallingi mööbel“, „Morsø trepid“, „Thy puitvooderdis“ jms); müügi-alase koostöö võimaluse tuvastamist jms; uute lehtpuidust tootenäidiste loomist (näiteks uued välisused, „Himmerlandi ukсед“) jms.

Projektijuht: nagu eespool määratletud või ettevõtja, kes osaleb tootenäidiste väljatöötamises ja muudes samalaadsetes konkreetsetes toimingutes.

Rootsi poolt pakutud idee on seotud spetsiaalsete lehtpuidust toodetega, nagu väikesed lehtpuidust majad: „väikesed aiamajad“ ja lehtlad. Nende majade juurde kuulub lehtpuidust mööbel ja sisustus. Ühte majadest veetakse Smålandi piirkonnas ringi ja esitletakse näitena lehtpuidu uuest kasutusvõimalusest. Teine maja, tõenäoliselt lehtla, pannakse välja kaubandusmessidel.

Rootsi poolel tegeleb projektijuhtimisega lehtpuidukeskus koos asjaomaste ettevõtjate ja Växjö ülikooliga.

4. Näituste korraldamine, mis samuti motiveerib tegevusrühma, tugevdab ettevõtjate vahelist koostööd, annab aimu tarbijate toote-eelistustest jne. Projektis osalejad külastavad asjakohaseid näitusi teistes projektis osalevates riikides, et rajada koostöövõrgustikke jms.

Projektijuht: ärikeskus või konsultatsioonifirma ja Rootsi Piirkondlik Lehtpuidukeskus.

5. Projekti aruandlust, raamatupidamist jms teostavad Smålandi ja Limfjordi tegevusrühmad.

Projekt peaks plaanikohaselt lõppema 2006. aasta sügisel.

Projekti korraldajad ja selles osalejad

Kogu projekti juhivad Smålandi tegevusrühm ja lehtpuidukeskus, Taani poolelt Limfjordi tegevusrühm. Nende kahe riigi osalus on korraldatud järgmiselt:

Projekti Rootsi pool Osaleja/kontaktisik

Träcentrum / Lövträ
Box 174, 571 22 Nässjö
Projektijuht: Susanne Johansson

Träcentrum / Lövträ
Box 174, 571 22 Nässjö
Projektijuht: Bengt-Elis Pettersson

Växjö Ülikool
351 95 Växjö
Ülikooli lektor: Harald Säll

BIARO
Kopparfly 111, Örsjö
Ettevõtja: Björn Aronsson

Iversen Industriservice
Järnvägsgatan 8, 360 73 Lenhovda
Ettevõtja: Ola Iversen

Mittpunkt Högsby
Storgatan 21, 579 30 Högsby
Projektijuht: Bengt-Åke Lundin

MH Design
Kalmar
Arhitekt: Hans Mårtensson

Jan Ekström
Magasinsgatan 35, 574 38 Vetlanda
Ettevõtja: Jan Ekström

Smålandsgruppen
Lindegult 415, 382 94 Nybro
Ettevõtja ja tegevusrühma liige: Lennart Gustavsson

Smålandsgruppen
Storgatan 21, 579 30 Högsby
Juhataja: Ewa Engdahl

Projekti Taani pool Osaleja/kontaktisik

Sallingi Arengunõukogu
Nørregade 16 A, Balling, 7860 Spøttrup
Direktor: Morten Østergaard

Morsø Ettevõtlike Arengunõukogu
Nørregade 3, 7900 Nykøbing Mors
Ärikeskuse juhataja: Jens Peter Jensen

Ärikonsultant Otto Lægaard Jensen
Margrethevej 11, 7770 Vestervig
Ärikeskuse juhataja: Otto Lægaard Jensen

Mööbli ja Puidu Arenduskeskus
Kongsvingervej 13
Egeris, 7800 Skive
Direktor: Ove Andersen

Taani Metsaselts
Metsaülem: Klaus Lindhardtzen

Sydthy Ettevõtjate Assotsiatsioon
Kirkevej 9, 7760 Hurup
Ärikeskuse juhataja: Torben Alstrup Nielsen

Äriühing GNE
Næssundvej 423 A, 7960 Karby
Direktor: Finn Borg

Damkjæri Puidutootmisettevõte
Furvej 2, 7900 Nykøbing
Direktor: Tage Odgaard Nielsen

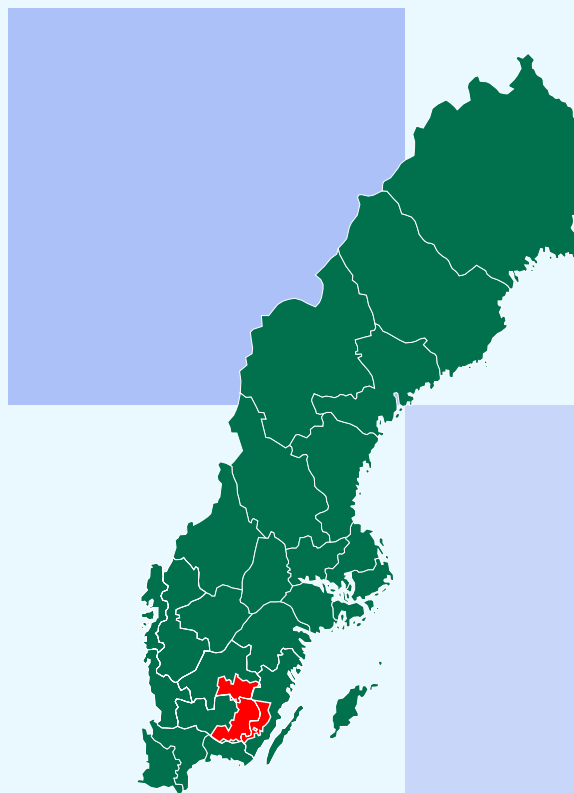
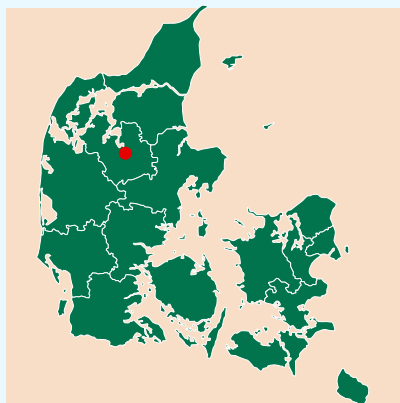
Linna- ja Ehitusarhitektid
Rådhusstorvet 2, 7900 Nykøbing
Direktor: Bjarke Sørensen

Taani ja Rootsi hindavad
ühiselt tootmisprotsessi

Kogu projekti rahastamine

Projekti Rootsi-poolne eelarve ja rahastamiskava	
Eelarve:	Eurodes:
1. Projekti juhtimine ja raamatupidamine	86 470
2. Välisteenused, kaubamärk, messid/näitused	24 118
3. Tööruumidega seotud kulud	5 294
4. Investeeringud, tootenäidised	17 059
5. Transport, tootemärgi kujundamine, dokumentatsioon	57 059
6. Otsene rahastamine riigi poolt, töötunnid	27 059
7. Otsene rahastamine erasektori poolt, töötunnid ja materjal	217 059
Kulud kokku	434 118
Rahastamine:	
ELi-poolne rahastamine	86 824
Muud riiklikud vahendid	130 235
Ärikeskused, äriühingud jt	217 059
Projekt kokku	434 118
Projekti Taani-poolne eelarve ja rahastamiskava	
Eelarve:	Eurodes:
1. Arengu- ja koostöövõimaluste selgitamine	14 000
2. Ettepanekud konkreetsete arenguprojektide kohta	14 000
3. Näidisprojektide rakendamine	46 000
4. Näitused ja partnerite näituste külastamine	35 000
5. Planeerimine, aruandlus, arvepidamine jms	13 000
Kulutused kokku	122 000
Rahastamine:	
Toidu, kalanduse ja põllumajanduse peadirektoraat	31 000
ELi-poolne rahastamine	31 000
Ärikeskused, äriühingud jt	60 000
Projekt kokku	122 000

Lehtpuidu kasutusvõimalused

TAANI:

Piirkond, ala: Viborg (Taani)

Kohaliku tegevusrühma nimetus: Leader+
Limfjord

Pindala: 1800 km²

Rahvaarv: 80 000

Projekti kogumaksumus: 122 000 eurot

EL: 31 000 eurot

Muud riiklikud vahendid: 31 000 eurot

Erakapital: 60 000 eurot

Kontaktisik: Magnus Jørgensen

Aadress: Leader+ The Limfjord Group, Viborg
Amt

Skottenborg 26, DK 8800 Viborg, Denmark

Tel: +45 87 27 17 00

E-post: ViborgAmt@vibamt.dk

Veebileht: www.viborgamt.dk

ROOTSI:

Piirkond, ala: Kalmar, Kronoberg ja Jönköping

Kohaliku tegevusrühma nimetus: Leader+
Småland

Pindala: 7977 km²

Rahvaarv: 88 000

Projekti kogumaksumus: 434 118 eurot

EL: 86 824 eurot

Muud riiklikud vahendid: 130 235 eurot

Erakapital: 217 059 eurot

Kontaktisik: Ewa Engdahl

Aadress: Smålandsgruppen, Leader+
Storgatan 21, 579 30 Högsby, Sweden

Tel: +46 491 20120

E-post: smalandsgruppen@hogsby.se

Veebileht: www.smalandsgruppen.se

Fotod: Leader+ Taani ja Rootsi koostöövõrgu üksused

UUED LIIKMESRIIGID

Maaelu arendamine Euroopa Liidus – mida see tähendab uutele liikmesriikidele

1. mail 2004 ühines Euroopa Liiduga kümme riiki: Küpros, Tšehhi Vabariik, Eesti, Ungari, Läti, Leedu, Malta, Poola, Slovaki Vabariik ja Sloveenia. Uute liikmesriikide suhtes kehtivad samad ELi süsteemi õigused ja kohustused ning ühenduse institutsionaalne raamistik, tuntud *acquis communautaire*’ina, nagu ELi 15 vanale liikmesriigile. Üleminekut on juba toetatud mitmete ühenduse meetmetega ja ühinemiseelsete rahastamisvahenditega. Maaelu arendamiseks on kõigile liikmesriikidele peale Küprose ja Malta olnud kättesaadav Sapardi põllumajanduse ja maaelu arendamise ühinemiseelne eriprogramm. Praegu, ühinemisjärgsel etapil, jätkub abiandmine spetsiaalsete maaelu arenguprogrammide ja struktuurifondide programmide kaudu, mille osas uued liikmesriigid ja Euroopa

Komisjon on kokku leppinud programmitöök ajavahemikus 2004–2006.

Ühinemiseelne aeg

Sapard loodi komisjoni ettepanekul Agenda 2000 programmi osana nõukogu 21. juuni 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 1268/1999 (Euroopa Ühenduste Teataja L 161, 26.6.1999).

Sellel ühinemiseelset etapil koondas EL oma finantsabi põllumajandussektorisse ja maaelu arengumeetmetesse, et võimaldada uutel liikmesriikidel moderniseerida ja ümber korraldada oma põllumajandussektorit, toidutöötlemiseadmeid ja maapiirkondade majandust. Sellega taotleti ka maaelanike elatustaseme parandamist. Leaderi programmi esialgu Sapardi meetmete hulka ei arvatud, kuid nõukogu määruse (EÜ) nr 1268/1999 muutmisega võeti Bulgaaria ja Rumeenia puhul kasutusele Leaderi tüüpi meede, samalaadne sellega, mille suhtes on kokku lepitud uute liikmesriikidega (vt allpool).

Sapardit iseloomustavad peamiselt järgmised näitajad: see rahastab ainult põllumajanduse ja maaelu arengumeetmeid; selle eelarve oli Bulgaaria ja Rumeenia puhul 2004. aastal 225,2 miljonit eurot (kuni 2003. aastani oli kõigi Kesk- ja Ida-Euroopa kümne riigi aasta kogueelarve 560 miljonit eurot). Sapard on detsentraliseeritud programm ja selle rakendamise eest on täiel määral vastutavad riigi ametiasutused. Komisjonis vastutab programmi eest põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat.

Ühinemisjärgsed programmid (2004–2006)

Ühinemisjärgselt ei ole uutel liikmesriikidel enam õigust saada Sapardist maaelu arengutoetust; **ühinemislepingu** VII peatükk, mida täiendavad komisjoni 5. jaanuari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 27/2004 (Euroopa Liidu Teataja L 5, 9.1.2004) ja komisjoni 28. jaanuari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 141/2004 (Euroopa Liidu Teataja L 24, 29.1.2004), sätestab neile riikidele ajavahemikuks 2004–2006 spetsiaalse maaelu arendamise korra.

Selle korra aluseks on peamiselt uus **ajutine maaelu arengu rahastamisvahend (TRDI)**, mida rahastatakse EAGGFi tagatisrahastust toetamiseks nelja nn „kaasnevat meetet“ (põllumajanduse keskkonnapoliitika, ennetähtsuse pensionile jäämine, metsastamine ning täiendavad

toetused vähemsoodsaatele piirkondadele ja keskkonnavalaste piirangutega piirkondadele) ning järgmisi spetsiifilisi maaelu arengumeetmeid:

- toetus restruktureeritavatele osaelatustaludele;
- toetus tootjarühmadele;
- investeeringud nõuetelevastavuse saavutamiseks;
- tehniline abi;
- täiendavad otsetoetused.

Uutele liikmesriikidele on struktuurifondide programmitöö raamistikus kättesaadavad ka kõik ülejäänud mittekaasnevad meetmed, mis kuuluvad juba *acquis'* hulka, välja arvatud Küprose puhul, kus need on osaks maaelu arenguprogrammist.

2004. aasta keskpaigaks oli komisjon heaks kiitnud 19 ühinemisejärgse programmi rakendamise kümnes uues liikmesriigis: kümme EAGGF-i tagatisrahastust rahastatavat programmi ja üheksa EAGGF-i arendusrahastust rahastatavat 1. eesmärgi programmi kogusummas üle 7,6 miljardi euro (praegustes hindades ajavahemikus 2004–2006).

Uued liikmesriigid katsetavad Leaderi tüüpi lähenemist

Lisaks eespool nimetatud meetmetele saavad uued liikmesriigid kasu ka **Leaderi tüüpi meetmest**, mida rahastatakse EAGGF-i arendusrahastust.

Selle meetme põhieesmärk on pakkuda maapiirkonna kogukondadele vajalikke oskusi ja kogemusi, et välja töötada integreeritud lähenemist kohaliku elu arendamiseks ning rakendada kohalikul tasandil kohaliku partnerluse kaudu integreeritud maaelu arengustrateegiaid.

Kuus kümnest uuest liikmesriigist on rakendanud Leaderi tüüpi meetet oma 1. eesmärgiga seonduvates programmides. Küpros kasutab maapiirkondade elanike oskuste täiendamiseks tehnilise abi meetet.

Sloveenia ei kaasanud seda meetet oma 1. eesmärgi ühtsesse programmdokumenti, sest seal on sarnast meetet pakkuv riiklik programm. Sama kehtib ka Slovakkia kohta, kes kasutab Sapardi tehnilist abi (375 000 eurot aastatel 2004–2005) lisaks haldussuutlikkuse tõstmisele ka kohalike strateegiate rakendamiseks.

2006. aastal on Malta ainus liikmesriik, kellel puuduvad kogemused Leaderi programmiga.

Arvestades kohalike maaelu arengustrateegiate eksperimentaalset laadi, keskendub Leader+ tüüpi meede peamiselt oskuste omandamisele. Vähesel määral rakendatakse ka kohalikke arengustrateegiaid.

Quality of life in rural areas: experiences and cooperation

Leader+ European Seminar
Brussels, 25 October, 2004

Leader+ Euroopa seminar

„Maapiirkondade elukvaliteet: kogemused ja koostöö“

Esimene Euroopa Leader+ vaatluskeskuse korraldatud üritus toimus Brüsselis 25. oktoobril 2004. See andis osalejatele võimaluse kokku tulla ja kuulata, kuidas Leader+ on aidanud kaasa Euroopa maapiirkondades elavate inimeste elukvaliteedi tõstmisele. Seminarist võttis osa ligikaudu 350 inimest ning esindatud oli üle 100 elukvaliteedi tõstmise projektidega seotud kohalikku tegevusrühma. Esitleti kuut läbiviidud projekti. Lisaks oli võimalus jagada kogemusi ja mõtteid, mõista kohale kutsutud ekspertide abiga elukvaliteedi tähendust erinevates projektides ning kuulda hiljuti tööle hakanud Leader+ vaatluskeskuse ja selle Contact Point'i rollist.

Põllumajanduse peadirektor hr Silva Rodriguez tervitas ametlikult sellel esimesel temaatilisel Leader+ seminaril osalejaid. Plenaaristungi avas tollal ametist lahkuv volinik Franz Fischler, kes rõhutas kohalike tegevusrühmade tehtud töö tähtsust ning märkis ära Leaderi lähenemisviisi edukuse ja tähtsuse seoses maatöötajate abistamisega maapiirkondade arengu pikaajalise potentsiaali tajumisel. Lisaks rõhutas ta võtmeküsimustena selle lähenemise olulisust, leidmaks uusi lahendusi maapiirkondade komplekssetele probleemidele, ning „uuenduste kaudu õppimist“, mida väljendavad selgelt ka kuus seminaril esitletud projekti. Olles meenutanud Leader II programmi edu, tut-

vustas hr Fischler komisjoni ettepanekut kaasata Leaderi meede tulevaste maaelu arengupoliitikasse neljanda rakendustelje ehk „Leaderi teljena“. Sellega tunnustati „kohalike ja alt-üles lähenemiste“ edu maaelu arengu tagamise parimate ja tõhusaimate viisidena.

Wageningeni ülikooli (Madalmaad) ekspert prof Jan Douwe van der Ploeg esitas elukvaliteedi teema kontseptuaalse raamistiku. Oma ettekandes tunnistas ta vajadust võtta elukvaliteet maaelu arengupoliitika keskseks eesmärgiks ning rõhutas maettevõtjate rolli olemasoleva kapitali kasutamisel maapiirkondades. Kuut projekti käsitlenud ettekanded puudutasid selliseid küsimusi nagu maapiirkondade ligipääsetavus (Lombardia, Itaalia); noorte kaasamine kultuuritegevusse (Tyne Esk, Šotimaa, Ühendkuningriik); puuetega inimeste tööhõive (Kataloonia, Hispaania), saare kogukonna taasloomine (Utö saar, Edela-Soome); teenuste sobitamine kohalike vajadustega (Valloonia, Belgia); vana raudtee uus kasutus (Kesk-Pürenee, Prantsusmaa). Dr Robert Lukesch Austria äriühingust OAR Regionalberatung GmbH vahendas ettekannete kohta tekkinud küsimusi ja neile antud vastuseid. Prof van der Ploeg tõi välja mõningad järeldused: Leader peaks jääma Euroopas maaelu arengu uuendajaks; Leaderi meetme tavapäraseks muutmine tähendab siseriiklike regulatiivsete kavade muutmist.

Hr Nikiforos Sivenas, põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi direktor, pööras oma lõpukõnes „Maaelu arengu horisontaalsed aspektid ja Sapard“ tähelepanu mõningatele elukvaliteedi teema silmapaistvatele näidetele eelnevatest ja praegustest Leaderi ja maaelu arenguprogrammidest ning ka esitletud projektidest. Ta tunnistas samuti selle teema jätkuvat tähtsust ühena kolmest ajavahemikuks 2007–2013 kehtestatud prioriteetsest teljest ning kinnitas Leader+ vaatluskeskuse rolli teabe edastamisel, koostööprojektide edendamisel ja parima tava eeskujuks seadmisel.

Selle seminari ettekannete kohta võib leida täpsemat teavet Leader+ veebilehelt <http://europa.eu.int/comm/Leaderplus>.

A: endine volinik Franz Fischler ja hr Silva Rodriguez, põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektor

B: Pr Hilikka Bergman, I Samma Bât tegevusrühm, Soome

C: Pr Véronique Weyland-Ammeux, Leader+ Contact Point

D: Pr Christelle Théate, Assesse-Gesvesi tegevusrühm, Valloonia, Belgia

E: Dr Robert Lukesch, ekspert

F: Hr Marco Degliantoni, Alto Oltrepò tegevusrühm, Lombardia, Itaalia

G: Hr Sivenas, põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi direktor

H: Hr Francisco Pérez Malagón ja hr Joan Bonet Puig, Consorci Ripollés Desenvolupamenti tegevusrühm, Kataloonia, Hispaania

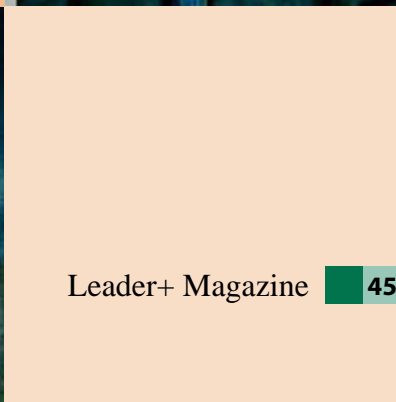
I: Prof Jan Douwe Van der Ploeg, ekspert

J: Hr François Migeotte, Assesse-Gesvesi tegevusrühm, Valloonia, Belgia

K: Hr Archie Pacey, Tyne Esky tegevusrühm, Šotimaa, Ühendkuningriik

L: Hr Pascal Doisne, Vallée des Gaves'i tegevusrühm, Prantsusmaa

M: Pr Caroline McNairn, Tyne Eski tegevusrühm, Šotimaa, Ühendkuningriik

Leader+

Magazine

Leader+ Magazine'i annab kolm korda aastas välja maapiirkondade vaatluskeskus.

Leader (maapiirkondade majanduse arendusmeetmete ühendamise) on Euroopa Komisjoni käivitatud ühenduse algatus, mille tegevust koordineerib põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat (üksus F3). *Leader+ Magazine*'i sisu ei pruugi tingimata edasi anda Euroopa Liidu institutsioonide vaateid.

Toimetus: Euroopa maapiirkondade vaatluskeskus.

Õiguslikult vastutav isik:

Rob Peters, Euroopa Komisjon, põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat, üksus F3, 130 rue de la Loi, B-1040 Brüssel.

Käesoleva numbri kaastöölised: Leader+ siseriiklike koostöövõrkude üksused.

Fotod: kõigi fotode autoriõigus kuulub Euroopa Komisjonile, välja arvatud eraldi märgitud fotod.

Kaanefoto: Steiermarki vulkaanimaategevusrühm.

Leader+ Magazine ilmub Euroopa Liidu üheksateistkümnemes ametlikus keeles ning selle tiraaž on 35 880.

Lisateave:

Leader+ väljaanne, Leader+ Contact Point, Rue du Marteau 81, B-1000 Brussels.

Tel: +32 2 235 20 20.

Faks: +32 2 280 04 38.

E-post: contact.point@Leaderplus.org.

Veebileht: <http://europa.eu.int/comm/agriculture/rur/leaderplus>.

© Euroopa ühendused, 2005

Paljudamine on lubatud allikale viitamisel.

Leader+ Magazine'i lisatellimusteks kirjutada e-posti aadressil:

contact.point@leaderplus.org või saata tellimus faksi või postiga järgmisel aadressil (märkida oma täielikud kontaktandmed, tellimuste arv ja sobiv keeleversioon):

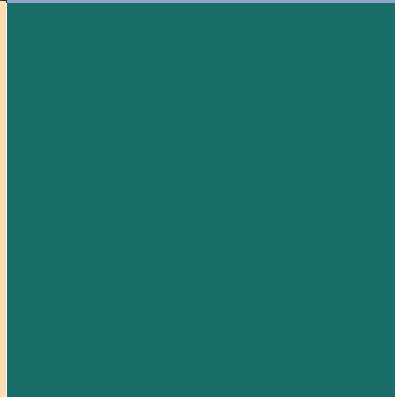
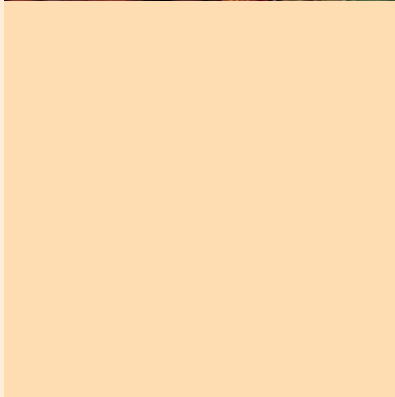
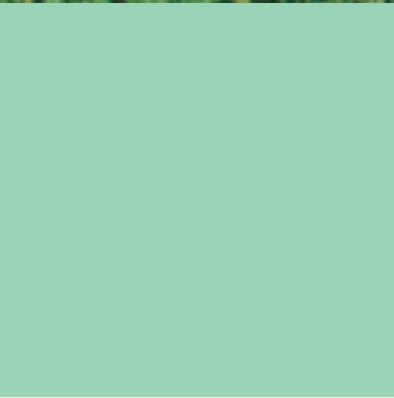
Leader+ Contact Point

81, Rue du Marteau, B-1000 Brussels, BELGIUM

Tel: +32 (0) 2 235 20 20, faks: +32 (0) 2 280 04 38

Võite end vormistada ka Leader+ väljaannete tellijaks. Oma nime lisamiseks meie meililisti kasutage vormi, mis on kättesaadav järgmisel aadressil:

<http://europa.eu.int/comm/agriculture/rur/leaderplus>.

Lühiülevaade Leader+ programmist

Nimetus:

Leader (maapiirkondade majanduse arendusmeetmete ühendamine)

Programmi liik:

ühenduse algatus

Sihtvaldkonnad:

Leader+ hõlmab kolme meetet:

- 1. meete: alt-üles lähenemistel põhinevate integreeritud maaelu arendamise territoriaalsete pilootstrateegiate toetamine;
- 2. meete: maapiirkondade vahelise koostöö toetamine;
- 3. meete: koostöövõrkude rajamine.

Prioriteetsed strateegilised teemad:

komisjoni poolt kehtestatud Leader+ programmi prioriteetsed teemad on järgmised:

- loodus- ja kultuurivarade tõhusaim kasutamine, sealhulgas paikkondade väärtustamine;
- maapiirkondade elukvaliteedi parandamine;
- kohalike toodete väärtustamine, eelkõige väikeste tootmisüksuste turulepääsemise lihtsustamine ühistegevuste kaudu;
- uue oskusteabe ja uute tehnoloogiate kasutamine maapiirkondade toodete ja teenuste konkurentsivõime suurendamiseks.

Abisaajad ja abikõlblikud projektid:

Leader+ programmiga antakse finantsabi partnerlustele ehk kohalikele tegevusrühmadele, mis moodustatakse avaliku, era- ja mittetulundussektori liikmetest nende piirkondades kohalike arenguprogrammide rakendamiseks. Leader+ eesmärgiks on aidata maaettevõtjail kasutada oma piirkonna pikaajalist potentsiaali. See soodustab integreeritud, kõrgekvaliteediliste ja originaalsete strateegiate rakendamist säästva arengu tagamiseks ning samuti riigisisest ja riikidevahelist koostööd. Selleks, et koondada ühenduse ressursid kõige perspektiivsematesse strateegiatesse ning anda neile parimad võimalused, antakse pärast valiku tegemist rahalist abi üksnes piiratud hulga maapiirkondadele. Valiku tegemine on avalik ning rangete eeskirjadega reguleeritud.

Iga kohaliku arenguprogrammi alusel võidakse rahastada üksikprojekte, mis vastavad kohalikele strateegiale. Kõik projektid, mis on abikõlblikud rahastamiseks Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisefondi (EAGGF), Euroopa Regionaalarengu Fondi (EFRD) ja Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) kaudu, on abikõlblikud rahastamiseks ka Leader+ meetme kaudu.

Kohalike tegevusrühmade otsustustasandil peavad majandus- ja sotsiaalpartnerid ning ühingu moodustama vähemalt 50 protsenti kohalikust partnerlusest.

Programmitöö kestus:

2000–2006.

Ühenduse toetus:

5 046,5 miljonit eurot, millest 2 106,3 miljonit eurot (2 143,5 miljonit pärast vahepealset indekseerimist) on pärit EAGGF-i arendusrahastust ning ülejäänud avalikust ja erasektorist.